
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

na lata 2021-2027

**UCHWAŁA NR XXIX/945/21
RADY MIASTA GDYNI**

z dnia 28 kwietnia 2021 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 zm.: poz. 1378), w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1876 zm.: poz. 2369), art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 218, zm.: poz. 956), Rada Miasta Gdyni **uchwała co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gdyni.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Gdyni

Joanna Zielińska

Spis treści

4

Wstęp

6

I Definicje przemocy
w rodzinie

8

II Diagnoza

9

01 Procedury
„Niebieskie Karty”
w Gdyni jako źródło
udokumentowanej
wiedzy o problemie
przemocy w rodzinie

16

02 Zespół
Interdyscyplinarny
w Gdyni

24

03 Zasoby Miasta
Gdyni w obszarze
przeciwdziałania
przemocy w rodzinie
oraz wsparcia osób
i rodzin uwikłanych
w przemoc

52

04 Gdyński system wsparcia osób uwięzanych w przemoc w kontekście jego mocnych stron oraz identyfikowanych barier

57

III Cel strategiczny, cele szczegółowe, kierunki działań, rezultaty i wskaźniki

62

IV Monitoring i ewaluacja Programu

63

V Finansowanie Programu

64

VI Konsultacje społeczne

Wstęp

Prowadzone w Gdyni działania prewencyjne, interwencyjne oraz integracyjne wskazują, że na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat, tj. od czasu pierwszej nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdyński system wsparcia osób uwikłanych w przemoc uległ z jednej strony głębokiej profesjonalizacji, z drugiej zaś specjalizacji stanowisk, działań i priorytetów.

Nabyta w tym czasie umiejętność rozpoznawania przez specjalistów i przedstawicieli gdyńskich instytucji/organizacji problemu przemocy w konkretnych rodzinach oraz ciągłe doskonalenie i dostosowywanie rozwiązań systemowych do potrzeb osób i rodzin, spowodowały, że oferta wsparcia gdyńskich zagrożonych lub dotkniętych przemocą jest coraz bardziej skuteczna i adekwatna.

Zgromadzone doświadczenia, zarówno te dotyczące realizowania pracy własnej, jak i te dotyczące stosowania zasad odpowiedzialnego partnerstwa i uwspólniania działań podejmowanych na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, potwierdzają jednocześnie, że ponadsektorowa współpraca – oparta na wzajemnym uznaniu własnych kompetencji, szybkiej i bezpiecznej wymianie informacji oraz sprawnym współdziałaniu – pozwala na efektywniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów, instrumentów oraz uprawnień poszczególnych służb i instytucji – zarówno na poziomie strategicznym, jak i indywidualnych przypadków rodzin. Innymi słowy, istotą systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie – tak na szczeblu krajowym, jak i gminnym – powinna być kompleksowa i skoordynowana działalność interdyscyplinarna ukierunkowana na diagnozowanie przyczyn przemocy i niwelowanie jej skutków.

Niniejszy Program wyznacza cele i kierunki działań gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w perspektywie programowej obejmującej lata 2021-2027. Opracowany Program wpisuje się jednocześnie w założenia „Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030” w zakresie planowania działań w kluczowych obszarach wsparcia społecznego, nawiązując również do ustaw: o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o pomocy społecznej, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Pierwsza, diagnostyczna część dokumentu prezentuje zarówno dane dotyczące skali oraz charakteru zjawiska przemocy w gdyńskich rodzinach, jak i zasoby instytucjonalne oraz funkcjonujące na terenie miasta rozwiązania dedykowane profilaktyce i rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, w tym współpracujące w tym obszarze podmioty. Podsumowanie części diagnostycznej stanowi analiza mocnych i słabych stron funkcjonującego systemu wsparcia osób i rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie. Druga, strategiczna część Programu, wyznacza cele i kierunki działań do realizacji w przyjętej perspektywie programowej, wskazuje przebieg procesu monitorowania i ewaluacji Programu oraz źródła jego finansowania.

Definicje przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie – w świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Osobami najbliższymi są małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz

ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zaliczyć należy:

- 01/ przemoc fizyczną:** popychanie, uderzanie, odpychanie, szarpanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, ciągnięcie za włosy, itp.;
- 02/ przemoc psychiczną:** wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, krytykowanie, demoralizowanie, ciągłe niepokojenie, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, izolowanie, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.;
- 03/ przemoc seksualną:** wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecim i sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp.;
- 04/ inne formy przemocy,** np. przemoc ekonomiczna (odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny), brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną), zmuszanie do picia alkoholu, zabór lub przywłaszczenie mienia, niszczenie lub uszkodzenie mienia, itp.

Diagnoza

Diagnoza związana ze skalą oraz charakterem zjawiska przemocy w gdyńskich rodzinach określona została na podstawie wyników badań *desk research*, prowadzonych regularnie od 2014 roku i obejmujących pogłębioną analizę danych zawartych we wszystkich procedurach „Niebieskie Karty”, które wszczęto w Gdyni począwszy od 19 października 2011 roku, tj. na bazie obowiązującego Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Z racji tego, że wyniki diagnozy zaprezentowane zostały w odrębnych opracowaniach¹, poniżej przedstawiono najważniejsze dane i wnioski wskazujące na skalę oraz charakter zjawiska przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, iż wyniki każdej kolejnej edycji badania (dotychczas zrealizowano trzy) wykazują szereg analogii i zbieżności z wynikami edycji poprzedzającej oraz potwierdzają obserwowane tendencje. Z edycji na edycję i pomimo sukcesywnego zwiększania populacji osób badanych (dotychczas ponad 2600 ODP oraz 2000 OSP w niemal 2000 pNK²), w rozkładach częstości nie odnotowuje się różnic znaczących statystycznie, zaś zmiany procentowe oscylują w granicach błędu statystycznego, co dotyczy niemal wszystkich analizowanych wskaźników demograficzno-społecznych, w tym m.in. takich jak: struktura wieku i płci, statusy ODP/OSP we wzajemnej relacji, problemy współwystępujące ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, sytuacja zawodowa i ekonomiczna, formy przemocy, a nawet katalogi działań preinterwencyjnych, interwencyjnych i integracyjnych, z jakich korzystają osoby oraz rodziny uwikłane w przemoc.

Kolejne części diagnozy prezentują działalność gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni ostatnich lat oraz zasoby miasta dedykowane wsparciu osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie. Końcowa część analizuje gdyński system wsparcia osób uwikłanych w przemoc poprzez kontekst jego mocnych stron oraz identyfikowanych aktualnie barier.

-
- 1 publikacje – pn. *Procedury „Niebieskie Karty” w Gdyni jako źródło udokumentowanej wiedzy o problemie przemocy w rodzinie* – dostępne na stronie internetowej: www.mopsgdynia.pl (zakładka: *nasze publikacje*)
 - 2 na potrzeby opracowania posłużono się skrótami „ODP” i „OSP” w znaczeniu nadanym przez Rozporządzenie Rady Ministrów, tj. (1) ODP – „osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie” oraz (2) OSP – „osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie”, a także „pNK” oznaczającego procedurę „Niebieskie Karty”

1. PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” W GDYNI JAKO ŹRÓDŁO UDOKUMENTOWANEJ WIEDZY O PROBLEMIE PRZEMOCY W RODZINIE

1.1. Procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2011–2020

Działając w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku, w okresie od 19 października 2011 roku do 31 grudnia 2020 roku zostało wszczętych w Gdyni ogółem 2855 procedur „Niebieskie Karty” (por. tabela nr 1). Na przestrzeni dziewięciu lat, średnioroczna liczba wszczętych w Gdyni procedur „Niebieskie Karty” wynosi 312. Długość trwania procedury „Niebieskie Karty” jest zawsze zrelatywizowana i zależna od indywidualnej sytuacji rodziny objętej procedurą. Biorąc pod uwagę wszystkie zakończone procedury „Niebieskie Karty”, uśredniony czas realizacji jednej procedury NK w Gdyni (tj. od daty wszczęcia do daty jej formalnego zakończenia) to sześć i pół miesiąca. Spośród wszystkich podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, dominują te wszczęte przez policję (w tym głównie na skutek interwencji domowych; dotyczy średnio trzech na cztery wszczęte pNK) oraz pracowników pomocy społecznej (średnio co szósta). Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost odsetka procedur wszczynanych przez podmioty uprawnione, inne niż służby mundurowe czy pomoc społeczna (w szczególności przez przedstawicieli oświaty), choć w ogólnej liczbie wszczętych procedur w dalszym ciągu jest to odsetek relatywnie niski (por. kolejno oświata i ochrona zdrowia: 2011–2020r. – 5,5% i 1,0%).

	X-XII 2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba wszczętych procedur NK	49	277	332	339	338	305	284	316	312	237
liczba wszczętych procedur NK „bis” *	0	1	1	5	11	5	4	15	13	11
liczba wszczętych procedur NK ogółem	49	278	333	344	349	310	288	331	325	248

* jeśli ózne osoby/institucje, uprawnione do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, wypełnią formularze „Niebieska Karta – A” w różnym/odwrotnym ukladzie osób doznających przemocy do stosujących przemoc w trakcie trwania procedury, takie formularze łączone są w Gdyni jako procedura w jednej rodzinie (ze znacznikiem „bis” przy numerze ewidencyjnym)

Tabela nr 1
Liczba wszczętych w Gdyni procedur „Niebieskie Karty” w okresie od X.2011 do XII.2020 r.

Przemoc w rodzinach, objętych procedurą „Niebieskie Karty”, bardzo rzadko jest jednorazowym wydarzeniem, a często – procesem powtarzającym się i długotrwałym.

W przypadku ponad połowy środowisk objętych procedurą (70,6 proc. ogółu) udokumentowano podejmowanie działań preinterwencyjnych³, związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie, zaś w przypadku 61,9 proc. ogółu rodzin wskazano na okres doznawania przemocy dłuższy niż jeden rok. Do nie incydentalnych należą też sytuacje, w których do zachowań przemocowych dochodzi nawet w trakcie trwania procedury (tzw. kolejne udokumentowanie zdarzenia w rodzinie poprzez wypełnienie po raz kolejny formularza „Niebieska Karta – A”) lub takie, w których dla tej samej rodziny (dotyczy 16,8 proc. ogółu) ponownie wszczynano procedurę, nie zawsze jednak w tej samej konfiguracji przemocowej (tzn. gdy w jednej procedurze osoba wskazana jako ODP, w kolejnej wskazywana była jako OSP lub gdy w kolejnej procedurze dla tej samej rodziny jako OSP wskazywano innego członka rodziny). Zagadnienie powtarzalności zjawiska jest szczególnie istotne dla problemu tzw. utrwalonej przemocy w rodzinie, który może implikować szereg dodatkowych, negatywnych skutków społecznych (np. syndrom wiktyimizacji ofiar, wyuczona bezradność).

1.2. Charakterystyka środowisk objętych procedurą „Niebieskie Karty”

Dominujące problemy w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które współwystępują ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, można skategoryzować w pięć głównych grup, uszeregowanych poniżej pod kątem częstotliwości współwystępowania:

- **Nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu** lub (rzadziej) środków psychoaktywnych. Problem ten dotyczy 58,1 proc. ogółu rodzin objętych procedurą, w tym dominujący z nich stanowi nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu (dotyczy 56,5% ogółu). Należy podkreślić, iż w grupie tej znajdują się wyłącznie rodziny, w których widoczna jest bezpośrednia zależ-

³ Katalog działań preinterwencyjnych, określony w pkt. XV formularza „Niebieska Karta – A”, obejmuje takie działania jak m.in.: powiadomienie i interwencje policji, powiadomienie prokuratury, zatrzymanie, dozór policji, wydanie zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, czy zbliżania się do określonych osób, wydanie postanowienia o obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, tymczasowe aresztowanie, wszczęcie postępowania karnego lub innego postępowania sądowego, poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego, odebranie dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu, leczenie innych uzależnień, zobowiązanie do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, udzielono pomocy medycznej.

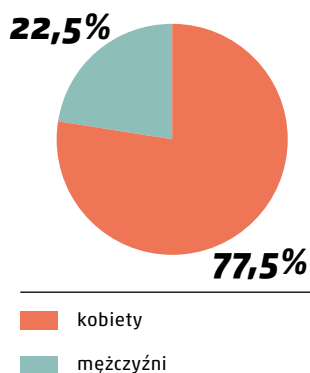
ność pomiędzy nadużywaniem alkoholu a występowaniem zachowań przemocowych. W sytuacjach gdy problem alkoholowy w rodzinie współwystępuje ze zjawiskiem przemocy, mowa jest o nadużywaniu lub uzależnieniu od alkoholu. Rodziny, w których doszło do tzw. „gorącej przemocy” pod wpływem alkoholu nie są uwzględnione w powyższej grupie, jeśli w toku prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” nie potwierdzono istnienia w rodzinie problemu uzależnienia od alkoholu, bądź jego nadużywania. Inaczej mówiąc, w grupie tej znajdują się tylko te rodziny, w których nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu przyjmuje postać ciągłą, stałą, nie incydentalną. Odsetek rodzin, objętych procedurą, w których istnieje problem uzależnienia od alkoholu (dotyczący OSP lub ODP, lub też obydwu osób jednocześnie) jest nieznacznie wyższy i wynosi 57,5 proc. ogółu. Bardzo istotny jest również fakt, iż problem uzależnienia lub nadużywania alkoholu lub środków psychoaktywnych nie dotyczy tylko i wyłącznie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie (54,0 proc. ogółu OSP). W toku procedowania stwierdzano kilkakrotnie, iż problem uzależnienia dotyczy czasami także osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie (6,6 proc. ogółu ODP) lub obie strony jednocześnie – osób doznających przemocy i stosujących przemoc (6,8 proc. ogółu rodzin). Według danych, średnio co trzeci OSP (32,7 proc. ogółu) znajdował się pod wpływem alkoholu w chwili wszczęcia procedury, a uwzględniając tylko te procedury, które wszczęto w ich obecności (część procedur wszczynanych jest bowiem bez obecności OSP, np. przy zgłoszeniu ODP na komisariacie, czy na skutek rozmowy z pracownikiem socjalnym lub pedagogiem szkolnym), odsetek OSP pod wpływem alkoholu stanowi aż 79,0 proc. ogółu.

- **Problemy socjalno-bytowe (mieszkaniowe, finansowe)** – dotyczą 21,1 proc. ogółu rodzin objętych procedurą. Do przemocy lub konfliktów w rodzinach dochodzi na tle problemów życia codziennego, związanych ze sferą socjalno-bytową, np. partycypowania w kosztach utrzymania (opłatach, sposobie użytkowania mieszkania), podziału obowiązków, braku pracy jednego z domowników (np. dorosłego dziecka, pozostającego na utrzymaniu rodziców), frustracji powodowanej sytuacją życiową (z reguły zawodową).
- **Rozpad związku (małżeńskiego, partnerskiego) i/lub poważny kryzys w związku.** Problem ten współwystępuje u 18,1 proc. ogółu rodzin objętych procedurą. Do grupy tej należą rodziny, w których doszło do rozpadu związku / małżeństwa, często rozpadu sformalizowanego w postaci orzeczonej separacji lub rozwodu. Do grupy tej należą również rodziny będące w trakcie postępowania rozwodowego, w których zgłoszenie faktu stosowania przemocy bywa czasem traktowane jako pomocne do otrzymania rozwodu z orzeczeniem winy, a zarzewiem konfliktu stają się również kwestie finansowe dotyczące podziału współwłasności małżeńskiej czy też ustalenia opieki nad małoletnim(i) lub uregulowania kontaktów z dzieckiem/dziećmi.

- **Problemy opiekuńczo-wychowawcze**, dominujące w przypadku 13,4 proc. ogółu rodzin objętych procedurą. W grupie tej główne problemy dotyczą zaniedbań opiekuńczych, niewydolności lub bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Kary cielesne (w tym tzw. „klapsy”) i formy przemocy psychicznej, stosowane najczęściej wobec małoletnich, traktowane są jako metody wychowawcze. W grupie tej znajdują się również rodziny stykające się z problemem zdemoralizowania dzieci, skutkującym stosowaniem przez małoletniego lub młodocianego dziecka przemocy – najczęściej wobec rodziców, opiekunów.
- **Zaburzenia lub choroby psychiczne** – problem współwystępujący u 8,3 proc. ogółu rodzin objętych procedurą. W przypadku tej grupy, podobnie jak w przypadku problemu alkoholowego, zaburzenia lub choroby psychiczne dotyczą nie tylko OSP, ale też ODP.

Warto dodać, iż powyższe problemy nierzadko współwystępują ze sobą. Nie można również deklaratywnie stwierdzić, że stanowią przyczynę lub skutek przemocy w rodzinie. Bez wątpienia można je jednak uznać za grupę problemów społecznych współwystępujących ze zjawiskiem przemocy w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są **dotknięte przemocą w rodzinie** zdecydowanie dominują **kobiety (77,5 proc. ogółu)**. Co czwartą ODP (25,6 proc.) jest osoba małoletnia. Uwzględniając status ODP względem OSP, najczęściej są nimi: żony (45,5 proc. ogółu ODP), córki (19,3 proc.), synowie (18,8 proc.), partnerki (16,2 proc.) oraz matki (13,3 proc.). I na odwrót, wśród OSP, zdecydowanie dominują mężczyźni (87,9 proc.), a wśród nich najczęściej: mężowie (45,5 proc. ogółu OSP), ojcowie (22,0 proc.), partnerzy (16,2 proc.) oraz synowie (14,0 proc.). Na uwagę zasługuje nieznaczny, ale istniejący, odsetek małoletnich OSP (0,8 proc. ogółu). W blisko co trzeciej rodzinie (32,3 proc. ogółu), złożonej z minimum trzech osób, przemoc w formie bezpośredniej dotyka więcej niż jednego członka rodziny, najczęściej jest to wówczas żona i małoletnie dziecko/dzieci.

Wykres nr 1
Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie - wg płci ODP

Fakt, iż domownicy bywają nie tylko bezpośrednimi świadkami przemocy, ale często stają się także osobami jej doznającymi, potwierdza istotę systemowego elementu integracji, który powinien koncentrować się wokół działań terapeutycznych wykonywanych nie tylko z osobą bezpośrednio uwikłaną w przemoc, ale całym jej najbliższym otoczeniem.

Odsetek rodzin, objętych procedurą NK, które można byłoby określić mianem rodzin wykluczonych społecznie czy zmarginalizowanych (rodziny o złej lub bardzo złej sytuacji ekonomicznej, w tym niekiedy z zasądzonymi wyrokami eksmisyjnymi, korzystające w spo-

sób regularny ze świadczeń pomocy społecznej, z orzeczoną w przeszłości lub obecnie kuratelą), stanowi zaledwie 7,9 proc. ogółu. Zdecydowanie wyższy odsetek (39,0 proc.) stanowią rodziny całkowicie odbiegające od stereotypowego wyobrażenia nt. środowisk uwikłanych w przemoc domową, a więc rodziny o zadowalającej (w tym ponadprzeciętnej) sytuacji ekonomicznej, czy też pozostające całkowicie (ani obecnie, ani w przeszłości) poza instytucjonalnym systemem wsparcia społecznego oraz poza oddziaływaniami sądu rodzinnego. Pozostały odsetek środowisk (53,1 proc. ogółu) można uznać za rodziny o sytuacji społeczno-ekonomicznej zróżnicowanej w ujęciu indywidualnym, lecz przeciętnej w ujęciu ogólnym.

1.3. Formy przemocy

Dominującą formę doznawanej przemocy stanowi przemoc psychiczna, która dotyczy **95,2** proc. ogółu ODP.

Wśród najbardziej powszechnych form przemocy psychicznej znajdują się kolejno: wyzwiska (doświadcza ich 84,3 proc. osób), krytykowanie (74,3 proc.), poniżanie (73,4 proc.), ośmieszanie (64,8 proc.), groźby (62,2 proc.) oraz ciągłe niepokojenie (61,5 proc.).

Odsetek osób dotkniętych przemocą fizyczną jest również wysoki i dotyczy **81,3** proc. ogółu ODP.

Wśród najbardziej powszechnych form przemocy fizycznej znajdują się: popychanie (doświadcza ich 71,3 proc. osób), uderzanie (58,5 proc.) oraz spoliczkowanie (32,8 proc.).

Osoby objęte procedurą bywają także dotknięte tzw. innymi formami przemocy (odrębnie sklasyfikowanymi w formularzu „Niebieska Karta – A”, tj. poza przemocą fizyczną, psychiczną oraz seksualną)

– najczęściej groźbami karalnymi lub znieważeniem (**41,5** proc.)

oraz uszkodzeniem lub zniszczeniem mienia (**36,1** proc.).

Udział osób dotkniętych
przemocą seksualną jest
najniższy wśród wszystkich
form przemocy i dotyczy

6,1

proc. ogółu, w tym
niemal wyłącznie kobiet.

Powszechność doznawania poszczególnych rodzajów przemocy jest identyczna w każdej z trzech, badanych grup (tj. wśród: mężczyzn, kobiet, małoletnich). W przypadku każdej z nich dominującą formą doznawanej przemocy jest przemoc psychiczna, następnie fizyczna, inne formy przemocy oraz – w najmniejszym stopniu – przemoc seksualna. Różnice między grupami są jednak widoczne, jeśli wziąć pod uwagę procentowy udział osób z danej grupy, doznających określonej formy przemocy. Biorąc pod uwagę powyższe, w szczególności przemoc fizyczna oraz seksualna częściej stosowana jest wobec kobiet, niż wobec mężczyzn czy małoletnich. Warto również podkreślić, iż 86,0 proc. ogółu ODP jest dotkniętych więcej niż jedną formą przemocy – najczęściej jest to jednocześnie przemoc psychiczna i fizyczna.

1.4. Podsumowanie

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie jednym z poważniejszych problemów społecznych. Wpływa bowiem bezpośrednio na sposób funkcjonowania osób i rodzin – często w sposób destrukcyjny, prowadząc do rozpadu czy dezintegracji rodziny – oraz na długość udzielanego wsparcia i pomocy niezbędnych do zatrzymania niepożądanych zachowań sprawcy lub/i odzyskaniu przez osobę dotkniętą przemocą swojej niezależności i utrzymania tego stanu rzeczy. Co więcej, wyniki badań mocno uwypuklają pozytywną zależność pomiędzy byciem ofiarą i świadkiem przemocy w dzieciństwie, a byciem ofiarą i sprawcą przemocy w życiu dorosłym⁴, przez co szkodliwość społeczną przemocy należy uznać za szczególnie wysoką. Przemoc w rodzinie nie jest także zjawiskiem marginalnym.

Światowa Organizacja Zdrowia ocenia, że od 20 do 75 proc. kobiet przynajmniej raz padło ofiarą przemocy ze strony swego partnera, w tym 13–61 proc. z nich doświadczyło przemocy fizycznej⁵. Oszacowanie rzeczywistej skali przemocy w rodzinie – tak na szczeblu globalnym, krajowym, jak i lokalnym – jest jednak niezwykle trudne. Wynika to przede wszystkim z faktu, że problem przemocy nierzadko pozostaje ukrytym za zamkniętymi drzwiami domu.

⁴ Miedzik, M., Godlewska-Szurkowa, J. i Rutkowski, J. (współpraca). (2014). Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców, s. 11. W: *Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – raport z badań ogólnopolskich*. Wyniki badań WYG PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Pobrane z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/diagnozy-zjawiska-przemocy-w-rodzinie>

⁵ Por. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/rhr12_36/en/ [dostęp: 31.12.2020]

Tak jak wielu sprawców ukrywa zachowania przemocowe z uwagi na ich niską akceptację społeczną, tak i ofiary przemocy nie zawsze chcą się do nich przyznawać uznając je np. za wstydlive lub za „normalne” zachowania w relacjach, czy też przez wzgląd na zależność emocjonalną lub ekonomiczną wobec sprawcy, niekiedy strach.

Rzeczywistego rozmiaru przemocy w rodzinie nie sposób zbadać także za pomocą badań sondażowych, czy szerzej – ankietowych. Badania tego typu – poza ich obserwowanym niedostatkami na poziomie analiz regionalnych – bardzo często szacują skalę omawianego zjawiska poprzez wykorzystanie pytań projekcyjnych, dotyczących nie tyle osobistych doświadczeń, co znanych respondentowi przypadków przemocy w najbliższym otoczeniu, zaś odsetki badanych przyznających się do bycia zarówno sprawcami, jak i ofiarami wyznaczają raczej dolną jej granicę.

W tym kontekście, procedury „Niebieskie Karty” – mimo że również, zapewne, nie odzwierciedlają w sposób pełny skali zjawiska – stanowią obecnie najbardziej zobiektywizowane i dostępne źródło wiedzy o skali przemocy w rodzinie, w szczególności w jej aspekcie lokalnym, dostarczając przy tym pogłębionych danych demograficzno-społecznych nt. osób i środowisk uwikłanych w problem przemocy (dotyczących przy tym całości danej populacji a nie żadnej zindywidualizowanej czy skonkretyzowanej grupy, np. klientów ośrodków pomocy społecznej) oraz pozwalając na obserwację tendencji i dynamiki zjawiska w dłuższym czasookresie.

Średnia liczba procedur NK przypadająca na 10 tysięcy mieszkańców wyniosła w latach 2015–2019 w Polsce – 25,5⁶. Analogiczny wskaźnik dla Gdyni był niemal dwa razy niższy i wyniósł 13,4. Co pozytywne, zarówno w kraju, jak i w Gdyni nie odnotowano w tym czasie stałego, liniowego trendu wzrostowego w liczbie wszczynanych rokrocznie procedur.

Zgodnie z danymi zawartymi w procedurach NK problem przemocy w rodzinie dotyka wszystkie grupy społeczne, niezależnie od wieku, płci, wykształcenia, miejsca zamieszkania, czy sytuacji ekonomicznej. Obserwowane jednocześnie na szczeblu lokalnym tendencje lub dominujące cechy demograficzno-społeczne, dotyczące osób i środowisk uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, nie odbiegają od tych odnotowywanych w statystykach czy badaniach ogólnopolskich⁷, co dotyczy m.in.: dominacji kobiet w strukturze ODP, przy jednoczesnym znaczącym odsetku małoletnich w tej strukturze, dominacji mężczyzn wśród OSP, dominacji przemocy psychicznej wśród form doznawanej przemocy, dominacji środowisk niewyróżniających się negatywnie ani sytuacją materialną, ani pozycją społeczno-

⁶ Na podstawie sprawozdań rocznych MRPiPS z realizacji „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” (najnowsze dostępne za 2019 rok); zob.: <https://www.gov.pl/web/rodzina/sprawozdania-z-realizacji-krajowego-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 31.12.2020]

⁷ Por. <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/137709,Sprawozdania-z-realizacji-procedury-quotNiebieskie-Kartyquot.html>; <https://www.gov.pl/web/rodzina/diagnozy-zjawiska-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 31.12.2020]

-zawodową czy też współwystępowania przemocy w rodzinie z problemem nadużywania lub uzależnienia od alkoholu.

Na zakończenie niniejszego rozdziału, warto nadmienić, że wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” nie jest ani decyzją w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, ani postępowaniem procesowym – jest to przede wszystkim działanie pomocowe, mające na celu potwierdzenie czy w danej rodzinie występuje przemoc⁸, a następnie zapewnienie wsparcia adekwatnego do zdiagnozowanej sytuacji. System przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie budowany jest jednak nie tylko poprzez realizację procedury NK, ale i – w równym stopniu oraz nierozdzielnie – poprzez sieciowanie działań międzyinstytucjonalnych oraz zapewnienie osobom i rodzinom w kryzysie jak najszerszego dostępu do poradnictwa i specjalistycznej oferty wsparcia. Należy jednocześnie podkreślić, że sam system instytucjonalnego wsparcia nie jest w stanie skutecznie wpłynąć na stałe zmiany w życiu prywatnym osób uwikłanych w przemoc, bez ich osobistego zaangażowania i wkładu pracy nad sobą.

Na przestrzeni ostatnich lat stworzono w Gdyni skuteczny system współpracy służb miejskich, a dzięki bogatym zasobom instytucjonalnym gminy istnieje możliwość dopasowania oferty w sposób jak najbardziej adekwatny do potrzeb osób i rodzin w kryzysie. Oba elementy gdyńskiego systemu wsparcia społecznego osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy, opisano w kolejnej części Programu.

2. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W GDYNI

Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Gdyni (ZI) jest przeciwdziałanie problemowi przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań interwencyjnych w środowiskach uwikłanych w przemoc, a także koordynowanie i uspołnianie działań międzyinstytucjonalnych. ZI stanowi koalicję formalną, która swoje działania rozpoczęła w lutym 2011 roku (termin pierwszego spotkania w pierwszym składzie powołanym w listopadzie 2010 roku) na bazie znowelizowanej w 2010 roku ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Warto nadmienić, że współpraca międzyinstytucjonalna w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie została zainicjowana w Gdyni przed wejściem w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 2005 roku, jej nowelizacji w 2010 roku czy Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” z roku 2011, wyprzedzając tym samym zapisy i obowiązki ustawowe.

⁸ zgodnie z definicją ustawodawcy (por. pkt. I Programu), o przemocy można mówić wtedy, gdy zostaną spełnione cztery warunki: (1) jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania, (2) jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą, (3) działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej, (4) osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych.

Początki tej współpracy datowane są na 2004 rok, kiedy to zainicjowano działalność zespołu multidyscyplinarnego, w skład którego weszli przedstawiciele m.in. MOPS Gdynia, policji, Straży Miejskiej, Sądu Rejonowego czy wybranych wydziałów Urzędu Miasta Gdyni. W takim też składzie Gdynia dołączyła do zainicjowanego przez marszałka województwa programu „Wspólnie Przeciw Patologiom” – w 2007 roku działalność zespołu została sformalizowana na mocy podpisanego porozumienia o współpracy, powołującego jednocześnie Powiatowy Zespół „Wspólnie Przeciw Patologiom”.

Ramy działań podejmowanych na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc są określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, zaś szczegółowe zasady funkcjonowania ZI ustalane są w ramach Uchwał Rady Miasta Gdyni, a jego skład – Zarządzeniami Prezydenta Miasta Gdyni. Gdyński Zespół Interdyscyplinarny jest jednym z najliczniejszych w kraju – w 2020 roku liczył 144 specjalistów reprezentujących instytucje lub podmioty miejskie – kluczowe dla realizacji celu głównego wyznaczającego ramy funkcjonowania Zespołu i definiującego całość podejmowanych przez niego działań.

Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmowane przez gdyński Zespół Interdyscyplinarny i wchodzące w jego skład instytucje/podmioty, opierają się na trzech kluczowych obszarach: (1) prewencji (działania ukierunkowane na eliminowanie przyczyn uwikłania w przemoc oraz redukcję ryzyka jej wystąpienia), (2) interwencji (działania ukierunkowane na zapewnienie natychmiastowego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w szczególności w ramach tzw. gorącej przemocy), (3) integracji (szeroko kontekstowe działania ukierunkowane na pomoc osobom uwikłanym w przemoc, redukcję szkód wywołanych przez uwikłanie w problem i peten powrót do prawidłowego pełnienia ról społecznych) – por. szerzej w pkt. 3.2. Wybrane działania, zrealizowane w latach 2014–2020, tj. poprzedzającym okresie programowania, obejmują m.in.:

w zakresie prewencji:

01/ Zorganizowanie sześciu konferencji miejskich, służących podsumowaniu rocznej działalności gdyńskiego ZI oraz kolejnych edycji miejskiej kampanii społecznej „Biała Wstążka”. W każdej z nich uczestniczyło średnio 230 osób, w tym członkowie ZI, przedstawiciele instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (m.in. pracownicy oświaty, ochrony zdrowia, służb mundurowych, pomocy społecznej), a także młodzież z gdyńskich szkół i uczelni. Tematy przewodnie konferencji są zmienne – w ostatnich latach były to: *Po 11. – nie bij* (2019), *Jubileuszowe 10 lat wspólnego przeciwdziałania przemocy* (2018), *Bezpieczeństwo społeczne a przemoc w rodzinie – teoria i praktyka* (2017), *Przemoc w rodzinie – okiem sprawcy* (2016), *Mamo! Tato! Patrzę na to!* (2015), *12 razy NIE Przemocy* (2014). Formuła każdej z nich zmienia się co roku, jednak jej głównym celem niezmiennie pozostaje prezentowanie wieloaspektowych i interdyscyplinarnych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy, wypracowanych przez szereg instytucji zajmujących się tą kwestią. Rok 2020 – z uwagi na sytuację pandemiczną – był pierwszym, w ponad dwunastoletniej historii

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
MOPS Gdynia	42	42	41	36	34	36	39	39	41	42	42
Kuratorzy rodzinni i dla dorosłych	28	27	28	28	27	22	22	22	21	20	20
Policja	16	17	19	19	25	29	36	40	39	33	33
Straż Miejska	9	9	9	9	9	9	8	8	8	8	6
Zespół Placówek Specjalistycznych	4	4	5	6	7	7	8	11	11	13	13
Urząd Miasta (w tym radni i pełnomocnicy)	3	5	5	5	3	4	3	4	4	4	4
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień	2	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3
Prokuratura	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
GKRPA	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
przedstawiciele trzeciego sektora	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1
przedstawiciele oświaty (szkoły, PPP)	0	1	2	2	2	2	2	3	3	4	4
PSTK / CTK / gabinet psychologiczny	0	0	0	3	1	0	0	1	1	0	0
MSPR	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2
Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni	0	0	0	1	1	1	1	2	2	3	3
CAPOW	0	0	0	0	1	1	1	1	1	4	4
NZOZ	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Laboratorium Innowacji Społecznych	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2
Żandarmeria Wojskowa	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Gdyńskie Centrum Zdrowia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
RAZEM	107	111	116	117	119	122	131	142	143	146	144

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna; PSTK – Polskie Stowarzyszenie Terapii Krótkoterminowych; CTK – Centrum Terapii Krótkoterminowej; MSPR – Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego; CAPOW – Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Tabela nr 2
Skład gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni lat 2010–2020

rocznej organizacji wydarzenia, w którym konferencja w formule stacjonarnej nie odbyła się.

- 02/ Koordynowanie i współorganizowanie siedmiu miejskich kampanii społecznych „Biała Wstążka”** (edycje VI–XII); co roku do włączenia się w nią zapraszane są różne instytucje miejskie, w szczególności gdyńskie placówki oświatowe (w latach 2014–20 były to kolejno: Akademia Marynarki Wojennej, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2, V LO, Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu, Zespół Szkół Chłodniczych i Elektronicznych, X LO); podczas kampanii upowszechniano wiedzę z zakresu przemocy poprzez m.in. drukowanie oraz dystrybuowanie plakatów i ulotek informacyjnych, przypinanie przez wolontariuszy białych wstążeczek, organizowanie konkursów i warsztatów dla uczniów. W 2020 roku, z uwagi na sytuację pandemiczną, kampanię zrealizowano w formule zdalnej, prowadząc działania informacyjno-profilaktyczne za pośrednictwem Internetu, w tym mediów społecznościowych.
- 03/ Zapewnienie dostępu do informacji dotyczących przemocy w rodzinie**, w tym lokalnych zasobów wsparcia instytucjonalnego poprzez utrzymanie i prowadzenie stron internetowych: www.zatrzymajprzemoc.pl (do 2017 roku) oraz www.bialawstazkagdynia.pl. Ważnym elementem zwiększania dostępu do informacji w zakresie gdyńskiej oferty wsparcia, w tym w obszarze przemocy w rodzinie, było uruchomienie w lutym 2017 roku, z inicjatywy Zespołu Placówek Specjalistycznych, portalu www.gdyniawspiera.pl, a w 2019 roku także portalu www.zdrowagdynia.pl.
- 04/ Przeprowadzenie niemal 200 szkoleń tematycznych**, adresowanych do osób reprezentujących gdyńskie instytucje polityki społecznej, a dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym podejmowania i prowadzenia działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”, interwencji kryzysowej, specyfiki i zasad funkcjonowania ZI, psychologicznych aspektów problemu przemocy w rodzinie, a także stałych szkoleń o charakterze superwizyjnym i przeciwdziałającym wypaleniu zawodowemu.
- 05/ Zorganizowanie ogółem 11 warsztatów wyjazdowych dla członków ZI i koalicjantów** (udział średnio 100 osób/warsztat). Tematyka poszczególnych warsztatów była każdorazowo inna i zależna od bieżąco definiowanych potrzeb ZI i grup roboczych. W ostatnich latach były to m.in. *Przemoc w rodzinie wobec dzieci i przemoc rówieśnicza. Areszt Śledczy jako miejsce, do którego trafiają też sprawcy przemocy w rodzinie* (2014), *Rodzaje osobowości, zachowania ludzkie – jak sobie z nimi radzić i jak właściwie konstruować narzędzia do pracy z osobami uwikłanymi w przemoc* (2015), *Profesjonalne postawy i podstawowe założenia w pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie według Modelu Duluth i Skala Szacowania Ryzyka – wdrażanie do realizacji* (2016), *Komunikacja interpersonalna i praca z osobami uwikłanymi w przemoc z wykorzystaniem elementów Dialogu Motywującego* (2017).

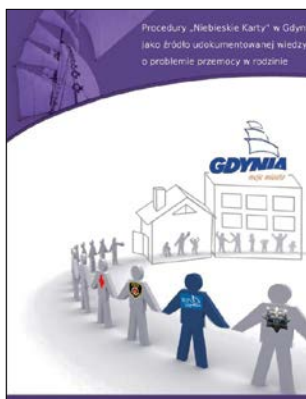

- 06/ Podpisanie i realizowanie dwóch porozumień o współpracy:** (2015) pomiędzy MOPS, Wydziałem Żandarmerii Wojskowej, Policją i gdyńskim ZI o współpracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinach żołnierzy w służbie czynnej i stworzeniu algorytmów postępowania; (2017) pomiędzy MOPS a Wyższą Szkołą Administracji i Biznesu w Gdyni, mające na celu podejmowanie działań wpisujących się w budowanie bezpieczeństwa społecznego, wymianę wiedzy i doświadczeń.
- 07/ Przeprowadzenie trzech badań desk research** obejmujących pogłębioną analizę 1951 pNK wszczętych w Gdyni w latach 2011-2017. Na 2021 rok zaplanowano realizację czwartej edycji badania.
- 08/ Opracowanie przy multidyscyplinarnym zaangażowaniu i upowszechnienie 8 publikacji** (w tym jedną przetłumaczono na język angielski) dedykowanych tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub okolicy problemowych, prezentujących w szczególności gdyński model wspierania rodzin, w tym uwikłanych w problem przemocy oraz wyniki badań społecznych, tj. m.in.: *Procedury Niebieskie Karty jako źródło udokumentowanej wiedzy o problemie przemocy w rodzinie* – trzy raporty (2014, 2016, 2018), *Kurs na rodzinę – gdyńskie sposoby skutecznego pomagania* (2016), podręcznik *Psychologiczny Program Wsparcia* (2016) – zbierający wiedzę ekspercką z zakresu psychologicznego wsparcia osób doznających i stosujących przemoc oraz *W moim bezpiecznym domu* (2018) – zbiorowa praca (nauczycieli i pedagogów z gdyńskich szkół, przy współpracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego), zawierająca autorski zbiór scenariuszy zajęć dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z obszaru profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie ⁹.

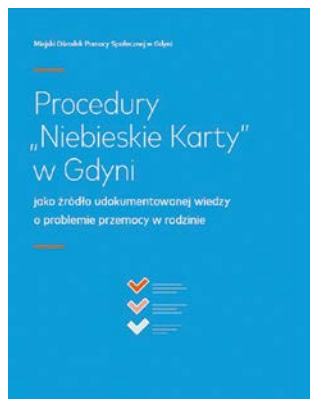
w zakresie interwencji:

- 01/ Prowadzenie wszystkich procedur „Niebieskie Karty”**, które wszczęto w Gdyni (w latach 2014–2020 było to 2195 pNK, por. tabela nr 1), koordynowanych przez 9 pracowników socjalnych Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia.
- 02/ Powoływanie Grup Roboczych**, złożonych ze specjalistów prowadzących procedury „Niebieskie Karty” (liczba posiedzeń zależy od potrzeb i liczby prowadzonych w danym roku procedur – w 2019 roku było ich niemal 900).
- 03/ Utrzymanie i prowadzenie zasobów instytucjonalnych wspierających realizację działań w obszarze interwencji**, w tym takich jak m.in.: pokój dla sprawców przemocy w rodzinie, niebieski pokój do przesłuchań dzieci, hostel dla osób doświadczających przemocy i w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, dyżury i interwencje Niebieskiego Patrolu, całodobowy telefon interwencyjny.

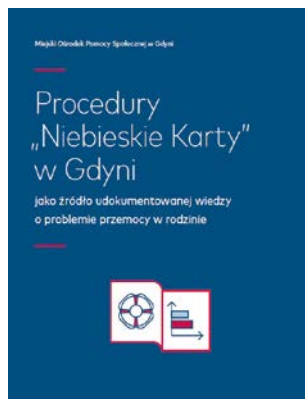
⁹ wszystkie wymienione publikacje dostępne są na stronie internetowej: www.mopsgdynia.pl (zakładka: *nasze publikacje*)

2014

2016

2018

2016

2016

2016

2017

2018

w zakresie integracji:

- 01/ **Realizacja regularnych spotkań terapeutycznych i psychologicznych dla osób dotkniętych przemocą**, świadczone m.in. przez terapeutów lub psychologów Zespołu Pomocy Psychologicznej MOPS Gdynia, Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Zespole Placówek Specjalistycznych, Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Zespołu ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia, poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych.
- 02/ **Zapewnienie poradnictwa prawnego dla osób dotkniętych przemocą**, świadczone zarówno przez instytucje miejskie (MOPS Gdynia, OPiTu, ZPS), jak i organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie OVUM).
- 03/ **Prowadzenie pracy socjalnej zgodnie z wypracowanym w MOPS Gdynia trójpodziałem pracy socjalnej** (trójpodział był testowany do końca 2013 roku w ramach realizowanego projektu systemowego MOPS Gdynia pn. *Rodzina bliżej siebie* – w 2014 roku został wdrożony jako standard i obejmuje regularną, pogłę-

bioną i intensywną pracę socjalną; kwalifikacje zgodnie ze stopniem nasilenia barier i problemów społecznych w danym środowisku) oraz asystentury rodzin.

04/ Opracowanie i testowanie innowacyjnych form pomocy instytucjonalnych dla osób/środowisk uwikłanych w przemoc (w tym część z nich wdrożono na stałe w system wsparcia):

- Skala ryzyka ponownego wystąpienia przemocy w rodzinie (2016): opracowane przy multidyscyplinarnym zaangażowaniu narzędzie wspomagające pracę koordynatorów i innych specjalistów w ramach planu pomocy rodzinie. Ma na celu procentowe oszacowanie (na podstawie pozyskanej od ODP i OSP wiedzy) prawdopodobieństwa powrotu do stosowania zachowań przemocowych w danej rodzinie oraz tego czy na danym etapie prowadzenia procedury NK można ją zakończyć czy też należy szukać dalszych rozwiązań.
- Rozszerzony program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy (2016): grupa terapeutyczna dla sprawców przemocy, którzy ukończyli Program Korekcyjno-Edukacyjny. Pomysł dalszego ciągu programu oraz jego pogłębienia został sformułowany przez samych uczestników PKE – uznali oni, że na skutek poznania treści korekcyjnych i edukacyjnych otworzyły się przed nimi potrzeby rozwojowe, zwłaszcza te dotyczące rozwoju osobistego. Grupa miała charakter zamknięty, a w jej skład weszły osoby, które: ukończyły PKE, uznały swoją pełną odpowiedzialność za stosowanie przemocy, zaniechały zachowań przemocowych, są wolne od uzależnień oraz zgłaszają potrzebę samorozwoju. Program zrealizowany w formie 4 ośmiogodzinnych, weekendowych spotkań grupowych.
- Konsultacje dla osób głuchoniemych, niesłyszących i niedosłyszących zagrożonych lub doznających przemocy w rodzinie (2018): cykl konsultacji realizowany w dwóch etapach: konsultacji grupowych i indywidualnych, obejmujących różne formy poradnictwa specjalistycznego, w tym socjalnego, rodzinnego, psychologicznego lub terapeutycznego (w zależności od zgłoszonych potrzeb). Konsultacje świadczone były przez tłumacza języka migowego oraz pracowników MOPS – absolwentów kursu polskiego języka migowego, których celem było zapewnienie poradnictwa specjalistycznego dla grupy o specyficznych potrzebach. Usługa miała charakter pilotażowy – planowana jest organizacja tego typu konsultacji z innymi grupami, a docelowo ma powstać w MOPS zespół zadaniowy pracowników zapewniających osobom głuchym poradnictwo i wsparcie z zachowaniem bezpośredniego kontaktu terapeutyczno-specjalistycznego, tj. bez obecności i udziału osoby trzeciej (tłumacza).
- Psychoedukacyjna grupa wsparcia dla osób/rodzin uwikłanych w przemoc z powodu chorób psychicznych (zwłaszcza schizofrenii i zaburzeń afektywnych dwubiegunowych) i objawów psychopatologicznych osób podejrzanych o stosowanie przemocy (2018): cykl 13 spotkań podzielonych na dwa etapy: w pierwszym etapie skoncentrowane na psychoedukacji uczestników (poradnictwo specjalistyczne ukierunkowane na wzrost świadomości nt. chorób psy-

chicznych, poznanie objawów chorobowych i zrozumienie związanych z nimi stanów emocjonalnych, zmianę postaw w wymiarze poznawczym, afektywnym, behawioralnym), w drugim – dzielenie się przez uczestników doświadczeniami z życia z osobą chorą oraz zapewnienie im wsparcia emocjonalnego.

- Znaczne zwiększenie dostępu do terapii systemowych czy oferty wsparcia terapeutycznego dla osób współuzależnionych.

05/ Wśród nowo utworzonych podmiotów (jednostek, działów, zespołów) lub w sposób znaczący przeorganizowanych a stanowiących obecnie bardzo ważne zasoby wspierające działania w obszarze rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, w tym wspierające bezpośrednio działania gdyńskiego ZI, wymienić należy: (1) przejście przez MOPS koordynacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdyni (od 2015 roku do 2019 roku; GKRPA obecnie w ramach struktur Gdyńskiego Centrum Zdrowia), co zwiększyło skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. poprzez usprawnienie systemu przepływu informacji między ZI a GKRPA; (2) przejście świetlic socjoterapeutycznych w nadzór finansowo-merytoryczny ZPS (2015) – obecnie 16 placówek wsparcia dziennego (zabezpieczających ponad 500 miejsc), w tym 13 prowadzonych przez organizacje pozarządowe i animowanych przez ZPS pod kątem merytorycznym, tworzy tzw. sieć gdyńskich SPOT-ów, których zadaniem jest praca z dziećmi, młodzieżą i całymi rodzinami, a celem – szeroko pojęte wsparcie w sytuacji kryzysu czy społecznego wykluczenia, w tym z powodu przemocy w rodzinie; (3) uruchomienie Gdyńskiego Centrum Diagnozy i Terapii FASD, na bazie Punktu Konsultacyjno-Diagnostyczny Dla Rodzin i Dzieci z FAS przy ZPS, a obecnie funkcjonujące jako jednostka organizacyjna MOPS i będąca pierwszym tego typu ośrodkiem w Polsce finansowanym w pełni ze środków samorządowych (2016); (4) utworzenie Zespołu ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach struktur organizacyjnych MOPS, do którego głównych zadań należy w szczególności realizacja zapisów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2016); (5) wypracowanie nowej koncepcji „Zarządzania szkolnymi programami profilaktyki uzależnień”, wg której od 2017 roku opiniowane są w Gdyni wnioski konkursowe o dofinansowanie szkolnych programów profilaktycznych (2016); (6) utworzenie Działu Profilaktyki przy OPiTu zapewniającego m.in. wsparcie merytoryczne dla szkół we wprowadzaniu i realizacji nowego systemu zarządzania szkolnymi programami profilaktycznymi (2016); (7) utworzenie w formie jednostki budżetowej gminy Gdyńskiego Centrum Zdrowia, które realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego (2017); (8) utworzenie na bazie Sekcji Poradnictwa Specjalistycznego nowej jednostki organizacyjnej MOPS Gdynia – Zespołu Pomocy Psychologicznej (2018); (9) powołanie Wydziału Polityki Rodzinnej w ramach struktur organizacyjnych Urzędu Miasta Gdynia oraz z jego ramienia – Gdyńskiego Centrum Aktywności Rodziny (2019).

3. ZASOBY MIASTA GDYNI W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ WSPARCIA OSÓB I RODZIN UWIKŁANYCH W PRZEMOC

3.1. Rola gdyńskich instytucji i podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

Jedną z kluczowych instytucji wspierających osoby uwięzione w przemoc jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni**. Wyodrębnioną w strukturze organizacyjnej MOPS Gdynia jednostką, której głównym zadaniem jest koordynacja wszelkich działań w zakresie prewencji, interwencji oraz integracji realizowanych w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest **Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Dziewięciu, zatrudnionych obecnie w Zespole pracowników socjalnych, koordynuje wszystkie procedury Niebieskie Karty, wszczęte w Gdyni w trakcie roku przez uprawnione do tego instytucje. Rolą Zespołu jest również doprowadzanie do wzrostu świadomości i wiedzy społeczności lokalnej o problemie przemocy w rodzinie poprzez realizację kampanii społecznych, konferencji, a także prowadzenie szkoleń, czy bieżących badań i analiz zjawiska przemocy w rodzinie. W ramach realizowanych zadań Zespół współpracuje nie tylko z instytucjami zewnętrznymi, w tym tworzącymi skład gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, lecz także z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi MOPS, oferującymi wsparcie specjalistyczne, takie jak: psychologiczne (Zespół Pomocy Psychologicznej), prawne (Dział Prawny), socjalne, świadczone w oparciu o przyjęty w MOPS model trójpodziału pracy socjalnej (regularna, pogłębiona i intensywna) i asystę rodzinną (realizowane w czterech Dzielnicowych Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz w Zespole ds. Intensywnej Pracy Socjalnej z Rodziną) lub też dedykowane wsparciu konkretnych grup: osób z niepełnosprawnościami (Zespół ds. Osób Niepełnosprawnych), osób wymagających wsparcia dziennego lub całodobowego (Gdyńskie Ośrodki Wsparcia: Chwarznieńska 93 i Bosmańska 32a, Zespół ds. Świetlic Opiekunów), dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich opiekunów (Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej), osób uwięzionych w problem uzależnień (Zespół ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) lub wymagających wyspospecjalistycznego wsparcia w obszarze problematyki FASD, czyli spektrum alkoholowych zaburzeń płodu (Gdyńskie Centrum Diagnostyki i Terapii FASD). Każda z wymienionych jednostek posiada szeroką paletę usług, umożliwiając indywidualne dopasowanie oferty, adekwatnie do potrzeb osób i rodzin w kryzysie lub w trudnej sytuacji życiowej, związanej również z doświadczeniem przemocy.

W przypadku tzw. „gorącej przemocy” niebagatelne znaczenie posiadają działania podejmowane przez służby mundurowe, w szczególności Policję oraz Straż Miejską. **Policja** realizuje nie tylko działania prewencyjne (polegające m.in. na zapewnieniu mieszkańcom

bezpieczeństwa), ale również odpowiedzialna jest za przeprowadzanie interwencji w miejscu zamieszkania, odbywanie wizyt dzielnicowych w miejscu zamieszkania i przeprowadzanie rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych, a także realizację – wraz z psychologami Ośrodka Interwencji Kryzysowej – dyżurów Niebieskiego Patrołu. Funkcjonariusze Policji przyjmują również zawiadomienia o przestępstwach, prowadzą postępowania przygotowawcze oraz wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”. Na poziomie działań interwencyjnych (w razie potrzeb) zabezpieczają także sprawców przemocy w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych. Policja ściśle współpracuje z Zespołem ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia w ramach prowadzenia procedur „Niebieskie Karty”. Rolą **Straży Miejskiej** jest przeciwdziałanie patologiom społecznym poprzez zbieranie i przekazywanie informacji uprawnionym podmiotom, udzielanie pomocy i asystowanie podczas interwencji, monitoringu w środowiskach uwikłanych w przemoc, prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przemocy rówieśniczej oraz poprzez udzielanie wsparcia logistycznego. Od 2015 roku, na mocy podpisanego pomiędzy MOPS, Wydziałem Żandarmerii Wojskowej, Policją i ZI porozumieniu o współpracy, w przeciwdziałanie przemocy w rodzinach żołnierzy w służbie czynnej i tworzenie algorytmów postępowania włączyła się także **Żandarmeria Wojskowa**.

Bardzo ważnym zasobem w gdyńskim systemie wsparcia osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą są wszelkiego rodzaju ośrodki oraz zespoły specjalistów, których głównym zadaniem jest zapewnienie wsparcia ofiarom przemocy w procesie ich reintegracji, jak i realizowanie na rzecz gdyńian działań preinterwencyjnych. Mowa tutaj w szczególności o **Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień** (OPiTU) oraz o **Zespole Placówek Specjalistycznych** (ZPS) i jego jednostkach organizacyjnych. OPiTU oprócz działań nakierowanych stricte na kwestie uzależnień odpowiedzialny jest za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w postaci udzielania bezpłatnych konsultacji i porad oraz zapewnienia form wsparcia terapeutycznego na rzecz osób, w przypadku których problem uzależnienia współwystępuje z problemem przemocy w rodzinie. Wyodrębniony w 2016 roku w strukturze OPiTU Dział Profilaktyki koordynuje i monitoruje zaś Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w Gdyni na lata 2016-2020, wspierając przy tym placówki edukacyjne we wprowadzaniu i realizacji nowego systemu zarządzania szkolnymi programami profilaktycznymi i inicjując inne wydarzenia zorientowane na profilaktykę i promocję zdrowia psychicznego. W ramach funkcjonowania Zespołu Placówek Specjalistycznych należy wskazać na funkcjonowanie **Ośrodka Interwencji Kryzysowej** (OIK) oraz **Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie** (SOW). Rolą wspomnianych instytucji pozostaje udzielanie pomocy dzieciom i rodzinom w realizacji podstawowych funkcji rodziny, poprzez działania o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, diagnostycznym, terapeutycznym, edukacyjnym, a także przeciwdziałanie przemocy oraz wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami i będących w trudnej sytuacji – nierzadko kryzysowej. Podejmowane działania obejmują m.in. świadczenie indywidualnych konsultacji psychologicznych, psychiatrycznych i prawnych oraz wsparcia grupowego, realizację nieodpłatnych psychoterapii indywidualnych, par i rodzin, prowadzenie hostelu dla osób

doświadczających przemocy, realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc oraz Programu Psychologiczno-Terapeutycznego „Czerwona Lampka” dla osób reagujących przemocowo w bliskich relacjach, jak również dyżurów Niebieskiego Patrolu (współt z Policją). OIK oraz SOW realizują ponadto szkolenia i warsztaty w tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym z zakresu interwencji kryzysowej, jak również programy stażowe. Prowadzą także całonocny telefon interwencyjny. Od 2015 roku ZPS nadzoruje pod kątem finansowym i animuje pod kątem merytorycznym pracę Placówek Wsparcia Dziennego, tworzących tzw. **Sieć Gdyńskich SPOT-ów** i zapewniających miejsca dla blisko 500 dzieci i młodzieży (aktualnie w jej skład wchodzi 16 placówek, w tym 3 prowadzone przez ZPS, a 13 przez organizacje pozarządowe). Istotny zasób miasta stanowi także **portal www.gdyniawspiera.pl** – utworzony i administrowany przez ZPS, który – skupiając w jednym miejscu informacje o dostępnej ofercie wsparcia oraz ułatwiając dostęp do zasobów informacyjnych w kluczowych obszarach problematyki społecznej (w tym z zakresu problematyki przemocy w rodzinie) – stanowi jednocześnie narzędzie sieciujące gdyńskie instytucje i organizacje wsparcia. W ramach struktur ZPS warto wyodrębnić także **Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny (GOST)** zajmujący się organizacją i koordynacją programów stażowych dla psychologów, pedagogów, psychoterapeutów i psychologów klinicznych. Działania GOST umożliwiają zdobycie doświadczenia zawodowego studentom i absolwentom kierunków humanistycznych poprzez wsparcie specjalistów pracujących w ZPS. Celem realizowanych obecnie 6 programów stażowych jest zwiększenie dostępności usług dla gdyńian i wsparcie rynku specjalistów pracujących w obszarze pomocy dzieciom, młodzieży, dorosłym i całym rodzinom.

Ważną rolę w rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie pełnią **Prokuratura** oraz **Sąd**. Ta pierwsza zajmuje się ściganiem przestępstw i odpowiedzialna jest m.in. za prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych, sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, gromadzenie dowodów zbieranych przez organa ścigania lub obywateli, przygotowywanie na ich podstawie aktów oskarżenia, kierowanie tych aktów do sądów i następnie reprezentowanie Państwa w sprawach sądowych, które te akty rozpatrują. Prokurator reaguje na doniesienia organów ścigania, jak i na sygnały od obywateli. Gdyński sąd rodzinny zajmuje się zaś sprawami z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego dotyczącymi regulacji stosunków prawnych w rodzinie zarówno niemajątkowych i majątkowych, jej istnienia i funkcjonowania, stosunków wewnątrz rodziny jak i z osobami trzecimi, demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych. Sąd karny zajmuje się rozpoznawaniem spraw z zakresu prawa karnego (w tym przestępstw z rozdziałów: XXIII „Przestępstwa przeciwko wolności”, XXV „Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności”, XXVI „Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece”, XXVII „Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej”).

Rola w zakresie integracji zawodowej osób uwikłanych w przemoc przypada również **Powiatowemu Urzędowi Pracy w Gdyni** – instytucji wspierającej działalność gdyńskiego

ZI oraz zapewniającego wsparcie w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz w formie realizowanych programów specjalnych. W obszarze wsparcia dzieci i młodzieży oraz ich rodziców szczególną rolę dogrywiają także gdyńskie placówki oświatowe, w tym trzy **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne**.

Działania prewencyjne i integracyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są także przez poszczególne wydziały Urzędu Miasta Gdyni oraz wspierane przez pełnomocników Prezydenta Miasta Gdyni. Prócz zaangażowania Wydziału Spraw Społecznych, należy wspomnieć o powstałym w 2019 roku **Wydziale Polityki Rodzinnej Urzędu Miasta Gdyni** oraz z jego ramienia – **Centrum Aktywności Rodziny**, które stanowi przestrzeń wiedzy i informacji o polityce rodzinnej miasta, a także miejsce spotkań rodziców, dzieci i specjalistów działających w obszarze tematyki rodzinnej. Wydział Polityki Rodzinnej koordynuje także realizację projektu Gdyni Rodzinnej, który od 2020 roku zastąpiony został Planem Działań Miasta Przyjaznego Dzieciom, Młodzieży i Rodzinie i który kontynuując założenia projektu Gdyni Rodzinnej, pozwala na dalsze realizowanie zamierzonych celów i wprowadzanie nowych zobowiązań kierowanych do dzieci, młodzieży oraz całych rodzin, również w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania przemocy.

Nie bez znaczenia dla profesjonalnego wspierania ofiar oraz sprawców przemocy w zakresie prewencji oraz integracji jest funkcjonowanie i oferta **organizacji pozarządowych**, które zapewniają wsparcie rzeczowe, bezpłatne poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, czy też prowadzą różnego rodzaju oddziaływania dotyczące wspierania rozwoju społeczności lokalnych.

Warto jednocześnie podkreślić, iż przedstawione powyżej ramowe zakresy działań poszczególnych instytucji i podmiotów realizowane są na gruncie kooperacji interdyscyplinarnej i koalicyjnej oraz osadzone na wieloletniej gdyńskiej tradycji dotyczącej współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób w kryzysie. Powyższe realizowane jest nie tylko w odniesieniu do przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, ale i w innych obszarach wsparcia społecznego (świadczonych m.in. na rzecz osób bezdomnych i w kryzysie mieszkaniowym, osób uwikłanych w problem uzależnień, osób doświadczających kryzysów suicydologicznych oraz kryzysów psychicznych i chorujących psychicznie, czy też osób z niepełnosprawnościami). U podstaw powyższego leży bowiem przekonanie, że ścisła współpraca oraz sieciowanie i integrowanie działań pozwalają na skuteczniejsze i efektywniejsze realizowanie zadań polityki społecznej, stanowiąc przy tym znakomitą platformę do opracowywania, testowania i wdrażania nowych rozwiązań, poszerzających ofertę wsparcia dla mieszkańców Gdyni.

Szczegółowy zakres działań, podejmowanych przez gdyńskie instytucje i podmioty na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, przedstawiono w kolejnym podrozdziale.

3.2. Profilaktyka, interwencja oraz integracja w procesie wspierania osób uwikłanych w przemoc w Gdyni

Celem zapewnienia jak najbardziej kompleksowej i adekwatnej oferty instytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, realizowane w Gdyni działania opierają się od lat na trzech wymiarach systemowego wsparcia: prewencję, interwencję oraz integrację.

- 01/ **Prewencja**, czyli profilaktyka, jest kierowana do osób i rodzin w sytuacji zagrożenia przemocą w rodzinie. Działania prewencyjne ukierunkowane są na eliminowanie przyczyn uwikłania w przemoc oraz redukcję ryzyka jej wystąpienia.
- 02/ **Interwencja** obejmuje wszystkie osoby dotknięte przemocą w rodzinie, w szczególności w ramach tzw. „gorącej przemocy” i jako taka związana jest przede wszystkim z zapewnieniem natychmiastowego wsparcia osobom takiej pomocy wymagającym.
- 03/ **Integracja** jest możliwa tylko dzięki dostosowaniu jej kształtu do potrzeb i barier osób i rodzin uwikłanych w przemoc. Integracja, odwołując się do rozróżnienia na *pomoc* i *opiekę* jest zdecydowanie utożsamieniem tej pierwszej formy, nastawionej na samodzielność życiową osób i rodzin (w odróżnieniu od opiekuńczego braku samodzielności życiowej), na ich niezależność bądź względną zależność, podjęcie działań z powodu sytuacji trudnej (a nie, jak w przypadku opieki, niesamodzielności) oraz ograniczonego czasu trwania relacji (która w założeniu nie ma być długotrwała). Integracja to ten element systemu wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którego zastosowanie pozwala na redukcję szkód wywołanych przez uwikłanie w problem oraz pełny powrót do prawidłowego pełnienia ról społecznych. Z natury swojej instytucje/podmioty zaangażowane w proces reintegracyjny powinny reprezentować jak najszersze spektrum instytucji polityki społecznej, zaś sam proces integracji powinien opierać się o indywidualny plan pomocy realizowany z osobami uwikłanymi w przemoc. W tym kontekście systemowy element integracji powinien koncentrować się wokół działań terapeutycznych wykonywanych zarówno z osobą bezpośrednio uwikłaną w przemoc, jak i całym jej najbliższym otoczeniem, jak również dotyczyć powinien rozwiązywania problemów mieszkaniowych, zdrowotnych, edukacyjnych, zawodowych – w zależności od charakteru występowania deficytów w poszczególnych sferach życia.

Poniżej przedstawiono najważniejsze zasoby (ofertę, działania) instytucjonalne gminy w podziale na trzy – wymienione powyżej – kluczowe obszary systemowego wsparcia gdynian zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie, tj. prewencję, interwencję oraz integrację¹⁰.

¹⁰ niektóre zasoby, wymienione w poniższych tabelach, wykorzystywane są na więcej niż jednym etapie działań wspierających (np. Szkoła dla rodziców – stanowi zarówno zasób prewencyjny, jak i integracyjny) – na użytek dokumentu dokonano kwalifikacji rozłącznej według charakterystyki dominującej zasobu

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
01/ Kampania społeczna „Biała Wstążka” oraz prowadzenie portalu internetowego www.bialawstazkagdynia.pl	<ul style="list-style-type: none">ogólnoświatowa kampania społeczna, realizowana w Gdyni regularnie od 2009 roku, której celem jest przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet, a symbolem biała wstążka wpinana w klapy męskich marynarekkampania realizowana jest na przełomie listopada i grudnia, a jej zwieńczenie, w tym podsumowanie działań, następuje w trakcie organizowanej rokrocznie konferencji miejskiej, w której udział biorą m.in. członkowie gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnegoorganizacja kampanii to nie tylko rozdawanie mieszkańcom białych wstążek i zwracanie w ten sposób uwagi na problem przemocy, ale też szereg wydarzeń towarzyszących (happeningów, konkursów, warsztatów, projekcji kina społecznie wrażliwego i innych) w placówkach edukacyjnych uświadamiających problem przemocy mężczyzn wobec kobietwe współorganizacji kampanii udział biorą gdyńskie placówki edukacyjne (co roku do współorganizacji zapraszana jest inna szkoła); kampania wspierana jest też przez samorządowców, służby mundurowe, rady dzielnic, sportowcówprzez cały rok funkcjonuje jednocześnie strona internetowa gdyńskiej Białej Wstążki, na której można znaleźć nie tylko program kampanii, ale i m.in. informacje na temat gdyńskiej oferty wsparcia osób uwikłanych w problem przemocy	głównym organizatorem kampanii i administratorem strony jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, jednak co roku w jej współorganizację włącza się jedna z gdyńskich szkół
02/ Kampania społeczna „Tydzień Profilaktyki Uzależnień”	<ul style="list-style-type: none">celem kampanii miejskiej, realizowanej regularnie i rokrocznie (począwszy od 2018 roku) jest: przybliżenie mieszkańcom Gdyni wiedzy związanej z obszarem uzależnień oraz przekazanie informacji nt. dostępnej oferty terapeutycznej w Gdyni (także w zakresie przeciwdziałania przemocy), a także profilaktyka uzależnień, w tym przeciwdziałanie podejmowaniu zachowań ryzykownych związanych z uzależnieniem i przemocą, dostarczanie wiedzy na temat sposobów i strategii zapobiegania uzależnieniom, prowadzenie nowych metod regulowania emocji i wspierania rozwoju emocjonalnego oraz psychicznegokampania służy także wzmacnianiu kompetencji zawodowych osób związanych z obszarem wsparcia społecznego, w tym poszerzaniu wiedzy specjalistów na temat przeciwdziałania i rozwiązywania problemu uzależnień i przemocyorganizowane w ramach kampanii wydarzenia towarzyszące (m.in. warsztaty, dni otwarte w instytucjach miejskich, pikniki dla rodzin, akcje i spotkania informacyjno-edukacyjne) służą nie tylko propagowaniu zdrowia psychicznego oraz gdyńskiej oferty wsparcia, ale także integracji rodzinnej, w myśl przekonania, że zdrowe relacje chronią	głównymi organizatorami kampanii są: Zespół Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia oraz Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni; w jej organizację włączają się co roku różne instytucje miejskie, w tym m.in.: Komenda Powiatowa Policji, Gdynia Rodzinna, Laboratorium Innowacji Społecznej, Stowarzyszenie OVUM

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
03/ Regularne kampanie promocyjne specjalistycznych ośrodków wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości mieszkańców Gdyni nt. kryzysów emocjonalnych, zdrowia psychicznego oraz przemocy w rodzinie • promowanie działań interwencyjnych, prewencyjnych i integracyjnych OIK oraz SOW poprzez ulotki, plakaty i informacje w mediach społecznościowych 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
04/ Kampanie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • realizowanie dedykowanych gdyńskim rodzinom kampanii społecznych ujawniających różne dysfunkcje społeczne, wspierające budowanie więzi i relacji w rodzinach – w ostatnich latach były to m.in. <i>Słuchaj i wierz w ich słowa</i> (2017), <i>Dziecko w centrum w sytuacji rozstania rodziców</i> (2018), czy <i>Traktuj mnie poważnie</i> (2019) 	Wydział Polityki Rodzinnej Urzędu Miasta Gdyni
05/ Badania desk research obejmujące pogłębioną analizę procedur „Niebieskie Karty” w Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> • regularne badania socjologiczne, realizowane w cyklach co dwa lata (od 2020 roku – co trzy) – dotychczas zrealizowano trzy edycje obejmujące analizą gdyńskie pNK z lat 2011–2017 • realizacja badań stanowi odpowiedź na zdiagnozowany w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 deficyt badań charakteryzujących całościowo skalę i specyfikę przemocy w rodzinie oraz brak pełnego i usystematyzowanego obrazu zjawiska na poziomie lokalnym (ogólnodostępne statystyki ilościowe dają wąski i wycinkowy obraz zjawiska przemocy – często są niepełne lub rozdrobnione pomiędzy różnorodnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się na co dzień tą problematyką, zaś istniejące analizy i badania jakościowe w głównej mierze charakteryzują zjawisko przemocy poprzez kontekst ogólnokrajowy lub wojewódzki, bądź też określonych grup społecznych, np. przemoc rówieśnicza, szkolna) – szczególną wartością badania stanowi jego przedmiot – pNK dotyczą wszystkich mieszkańców miasta, tym samym obrazują skalę problemu przemocy w odniesieniu do wszystkich gdynian, nie zaś żadnej skonkretyzowanej grupy mieszkańców miasta • istotą realizowanych badań jest ich powtarzalność, która gwarantuje stałe pogłębianie wiedzy o specyfice zjawiska przemocy w rodzinie, zapewniając wszystkim zainteresowanym dostęp do aktualnej i rzetelnej diagnozy oraz obserwację tendencji i dynamiki zjawiska w dłuższym czasie • zgodnie z przyjętą metodologią, diagnoza prowadzona jest w oparciu o cztery, elementarne obszary badawcze, zoperacjonalizowane za pomocą blisko 120 wskaźników, które w ujęciu syntetycznym charakteryzują zjawisko przemocy w gdyńskich rodzinach • wyniki badań są szeroko dystrybuowane w formie publikacji drukowanej i elektronicznej 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
06/ Portal internetowy www.gdyniawspiera.pl	<ul style="list-style-type: none"> portal internetowy zawierający stale aktualizowaną bazę dostępnych i bezpłatnych ofert wsparcia w Gdyni, w tym w obszarze przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, oferujący przejrzystą formułę prowadzenia użytkownika do kluczowej informacji za pomocą wybieranych krok po kroku odpowiedzi adresowany do osób, które szukają kompleksowej informacji o nieodpłatnych formach wsparcia oferowanych przez gdyńskie instytucje i organizacje oraz do osób, które poszukują aktualnych ofert wolontariackich lub/i programów stażowych; z portalu mogą korzystać także specjaliści, którzy poszukują informacji na temat gdyńskich zasobów i dostępnych form wspierania osób/rodzin we wszystkich obszarach deficytowych (portal prócz funkcji informacyjnej jest jednocześnie narzędziem siecującym gdyńskie instytucje i organizacje, skupiając w jednym miejscu informacje o dostępnej ofercie wsparcia oraz ułatwiającym dostęp do zasobów informacyjnych w kluczowych aspektach problematyki społecznej) 	<p>administratorem i pomysłodawcą strony jest Zespół Placówek Specjalistycznych – portal współtworzy aktualnie ponad 100 podmiotów (instytucji, organizacji) oferujących mieszkańcom Gdyni bezpłatne formy wsparcia</p>
07/ Portal internetowy www.zdrowagdynia.pl	<ul style="list-style-type: none"> strona internetowa, na której umieszczane są artykuły i informacje dotyczące aktualnie trwających kampanii społecznych, oferty psychoterapeutycznej oraz metod i strategii profilaktycznych z obszarów uzależnień, zdrowia psychicznego i przemocy w rodzinie 	<p>Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni</p>
08/ Szkolenia i warsztaty dla profesjonalistów z zakresu interwencji kryzysowej	<ul style="list-style-type: none"> regularne szkolenia kierowane do specjalistów pracujących w obszarze wsparcia dzieci młodzieży, dorosłych i rodzin oraz dla współpracujących służb, mające na celu zwiększenie świadomości i wiedzy nt. pracy z osobami doświadczającymi kryzysów i reagowania na sytuację przemocy publikowanie webinarów i podcastów dla specjalistów pracujących w obszarze pomocy psychologicznej i pracy z klientem oraz dla klientów (o charakterze informacyjno-edukacyjnym) 	<p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni</p>
09/ Seminarium dla nauczycieli	<ul style="list-style-type: none"> cykliczne organizowanie konferencji warsztatowo-szkoleniowej dla nauczycieli gdyńskich placówek edukacyjnych z obszarów profilaktyki uzależnień, zdrowia psychicznego, przemocy (w tym cyberprzemocy), zachowań autoagresywnych oraz dostarczanie narzędzi i metod pracy w ramach powyższych szkolenia kompetencyjne rad pedagogicznych w temacie czynników chroniących 	<p>Dział Profilaktyki Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni</p>

ZASOBY PREWENCYJNE

	zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
10/	Szkolenia dla realizatorów programów rekomendowanych	<ul style="list-style-type: none"> • regularne szkolenia nauczycieli i pracowników jednostek pomocowych z programów rekomendowanych przez KBPN, ORE, PARPA i IPIN w celu wzmacniania ich kompetencji w zakresie budowania współpracy w grupie rówieśniczej, podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców, wspierania rozwoju emocjonalnego dzieci i młodzieży, budowania relacji mającej na celu zapobieganie wchodzeniu przez dzieci i młodzież w sytuacje ryzykowne związane z używaniem alkoholu, narkotyków i stosowania przemocy 	Dział Profilaktyki Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni
11/	Forum Liderów Profilaktyki	<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie wiedzy na temat uzależnień, metod psychoterapii, wspierania rozwoju emocjonalnego dzieci i młodzieży, budowania relacji mającej na celu zapobieganie wchodzeniu przez dzieci i młodzież w sytuacje ryzykowne związane z używaniem alkoholu, narkotyków i stosowania przemocy 	Dział Profilaktyki Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni
12/	Program stażowy dla studentów psychologii „Warsztaty Interwencji Kryzysowej i Pracy z Osobami Doświadczającymi Przemocy”	<ul style="list-style-type: none"> • półtoraroczny program stażu zawodowego dla 20 studentów i absolwentów psychologii • objęcie wolontariuszy cyklem szkoleń wprowadzających w zagadnienia interwencji kryzysowej oraz pracy z osobami doświadczającymi przemocy (80 godzin) • 270 godzin dyżurów interwencyjnych wolontariuszy (na zakończenie programu), w trakcie których podejmują telefoniczny i bezpośredni kontakt z klientem • regularne (1/m-c) spotkania z opiekunem merytorycznym – pracownikiem OIK 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
13/	Program stażowy dla studentów i absolwentów pedagogiki „Warsztaty Intensywnej Pracy z Dzieckiem i Rodziną”	<ul style="list-style-type: none"> • czteromiesięczny program stażu zawodowego dla 10 studentów i absolwentów pedagogiki i kierunków pokrewnych • objęcie wolontariuszy cyklem szkoleń wprowadzających w zagadnienia interwencji kryzysowej oraz pracy z osobami doświadczającymi przemocy (35 godzin) • 65 godzin pracy indywidualnej i grupowej z dziećmi i młodzieżą oraz rodzinami pod opieką specjalistów 	Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny, SPOT ZPS – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
14/	Program stażowy dla studentów i absolwentów psychologii „Warsztaty Indywidualnego Wsparcia za pośrednictwem telefonu zaufania i czatu”	<ul style="list-style-type: none"> • półtoraroczny program stażu zawodowego dla 15 studentów i absolwentów psychologii • objęcie wolontariuszy cyklem szkoleń wprowadzających w zagadnienia psychologii rozwoju młodzieży, psychopatologii i zaburzeń okresu adolescencji oraz działań pomocowych na terenie Trójmiasta (88 godzin) • 210 godzin dyżurów interwencyjnych wolontariuszy, w trakcie których podejmują telefoniczny i internetowy kontakt z klientem - gdyńską młodzieżą • regularne superwizje zespołu wolontariuszy (8h/m-c) oraz wsparcie opiekuna merytorycznego 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
15/ Program stażowy dla psychologów klinicznych w trakcie specjalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • 120 godz. programu stażowego dla psychologów w trakcie szkolenia specjalizacyjnego, realizowanego we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim • prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla pozostałych stażystów oraz wsparcie dyżurów interwencyjnych OIK/SOW 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Gdynski Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
16/ Szkolenia wspierające rozwój kompetencji zawodowych specjalistów	<ul style="list-style-type: none"> • realizowanie regularnych szkoleń wspierających rozwój kompetencji zawodowych u specjalistów (Wydział Polityki Rodzinnej) • prowadzenie szkoleń i warsztatów dla specjalistów z zakresu prawa i dziedzin pokrewnych, w tym również w tematyce przeciwdziałania przemocy (Stowarzyszenie OVUM) 	Wydział Polityki Rodzinnej Urzędu Miasta Gdyni; Stowarzyszenie OVUM – organizacja pożytku publicznego
17/ Szkolenia tematyczne dla specjalistów poświęcone problematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie regularnych szkoleń tematycznych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmowania i prowadzenia działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”, funkcjonowania ZI, a także psychologicznych aspektów problemu przemocy w rodzinie • szkolenia kierowane są do osób reprezentujących gdyńskie instytucje polityki społecznej takie jak: ochrona zdrowia (w tym dla lekarzy i pielęgniarek), oświata (w tym dla studentów gdyńskich uczelni, dyrektorów, Rad Pedagogicznych, psychologów i pedagogów oraz uczniów szkół i przedszkoli), pomoc społeczna, służby mundurowe (policja, żandarmeria wojskowa), wymiar sprawiedliwości (prokuratura), ale też – w ramach wymiany dobrych praktyk – dla członków ZI spoza Gdyni 	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia
18/ Działania profilaktyczne wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkoli i szkół, w tym wspieranie nauczycieli i pedagogów w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie interwencji kryzysowej, warsztatów dla dzieci i młodzieży, porad i konsultacji, wykładów i prelekcji, działalności informacyjno-szkoleniowej • dostarczenie wiedzy na temat zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej • udzielenie wsparcia merytorycznego pracownikom oświaty poprzez prowadzenie interwencji kryzysowej • psychoedukacja dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju emocjonalnego, radzenia sobie ze stresem, relacji rówieśniczych jako profilaktyka działań przemocowych 	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Gdyni, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 w Gdyni; Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 w Gdyni

ZASOBY PREWENCYJNE

	zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
19/	Szkolenia dla funkcjonariuszy Policji	<ul style="list-style-type: none">opracowywanie i realizacja szkoleń kierowanych do funkcjonariuszy Policji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w zakresie możliwości i form oddziaływania oraz ich wpływu na kształtowanie postaw osób stosujących przemoc w rodzinie	Komenda Miejska Policji w Gdyni
20/	Warsztaty wyjazdowe dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gdyni oraz koalicjantów	<ul style="list-style-type: none">sposób organizacji warsztatów w formule wyjazdowej stanowi sprawdzoną gdyńską praktykę skutecznego sieciowania i integrowania działań multiprofesjonalnychtematyka poszczególnych warsztatów jest każdorazowo inna i zależna od bieżąco definiowanych potrzeb ZI i grup roboczych (w latach 2014–2018 – po dwa warsztaty wyjazdowe w roku)	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia
21/	Coroczne konferencje miejskie służące podsumowaniu działań ZI w Gdyni oraz kolejnej edycji kampanii Biała Wstążka	<ul style="list-style-type: none">organizowana regularnie od 2009 roku konferencja miejska, służąca m.in. rocznemu podsumowaniu działań związanych z zakończeniem kampanii Biała Wstążka, a od 2011 roku także podsumowaniu działań gdyńskiego ZItemat przewodni konferencji zmienia się co roku, podobnie jak zmieniają się instytucje zapraszane do jej współorganizacji - ich niezmiennym celem pozostaje jednak przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez sieciowanie działań międzyinstytucjonalnych oraz edukację społeczną w zakresie problematyki przemocy domowejw konferencjach uczestniczą członkowie gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, przedstawiciele instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (m.in. pracownicy oświaty, ochrony zdrowia, służb mundurowych, pomocy społecznej), a także młodzież z gdyńskich szkół i uczelni	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia
22/	Konferencja „GPS dobrego pomagania” oraz spotkania gdyńskiej koalicji na rzecz gminnych programów przeciwdziałania uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none">celem spotkania jest wymiana doświadczeń specjalistów tworzących skład koalicji oraz nabycie najnowszej, aktualnej wiedzy z obszaru uzależnień, możliwość omówienia poszczególnych trudności w pracy z rodziną z problemem uzależnienia, w tym współwystępującego z przemocą w rodzinieinicjowanie i współtworzenie rozwiązań systemowych, które pozwolą na sprawne i skuteczne realizowanie zadań polityki społecznej w obszarze problematyki uzależnień, w tym współwystępujących z przemocą w rodzinie i integrowanie działań w tym zakresie w ramach zasobów miasta	Zespół Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia
23/	Program psychologiczno-terapeutyczny „Czerwona lampka”	<ul style="list-style-type: none">bezpłatny, dwudniowy warsztat dla mieszkańców Gdyni, którego celem jest edukacja dot. adekwatnego reagowania na sytuację przemocy w bliskich relacjach	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
24/ Rozpowszechnianie informacji o miejscach i narzędziach umożliwiających uzyskanie wsparcia przez osoby doznające przemocy	<ul style="list-style-type: none"> rozpowszechnianie informatorów (papierowych, elektronicznych) uzyskanych od powiatowych jednostek samorządu terytorialnego zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie rozpowszechnianie informacji o bezpłatnej aplikacji dla smartfonów „Twój Parasol” skierowanej do osób doznających przemocy w rodzinie 	Komenda Miejska Policji w Gdyni
25/ Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej mające na celu uwrażliwienie na problemy społeczne, w tym m.in. na zjawisko przemocy w rodzinie 	Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS Gdynia
26/ Szkolne programy profilaktyczne oraz indywidualne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie szkolnych programów w zakresie profilaktyki, w tym profilaktyki uzależnień od alkoholu i przemocy oraz warsztatów z zakresu radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, komunikacji oraz wzmacniania potencjału uczniów diagnozowanie sytuacji wychowawczej oraz udzielanie wsparcia dziecku oraz rodzicowi w celu niwelowania trudnych sytuacji wychowawczych w razie potrzeby kierowanie do instytucji udzielających wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego czy socjalnego 	pedagodzy i psychologowie szkolni z gdyńskich placówek oświatowych
27/ Spotkania profilaktyczne w środowisku szkolnym dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie zajęć dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich w zakresie przeciwdziałania problemowi uzależnień, agresji oraz przemocy rówieśniczej, obejmujących część ogólną (przedstawienie informacji na temat zjawiska przemocy rówieśniczej w świecie realnym i cyberprzestrzeni) oraz szczegółową (rozwijanie umiejętności reagowania na przemoc rówieśniczą oraz poznanie możliwości pomocy, z jakiej mogą skorzystać młode osoby doświadczające przemocy ze strony rówieśników lub będące jej świadkami, w tym o sposobie postępowania w sytuacji znalezienia się osoby w okolicznościach zagrażających jej życiu lub zdrowiu oraz życiu i zdrowiu innych osób) 	Straż Miejska Gdynia (samodzielne stanowisko ds. profilaktyki społecznej)
28/ Małe Formy Teatralne, Krótkie Formy Filmowe	<ul style="list-style-type: none"> program skierowany do uczniów gdyńskich szkół, realizowany od 2000 roku do 2010 roku realizowano wyłącznie konkurs teatralny, skupiając się na zagrożeniach związanych z uzależnieniami oraz nierozzerwalnie z nimi związaną przemocą rówieśniczą i domową, od 2011 roku poszerzono formułę Programu o konkurs filmowy, którego tematyka skupia się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z cyberprzestępczością oraz ochroną praw autorskich 	Komenda Miejska Policji w Gdyni

ZASOBY PREWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
29/ Sieć Gdyńskich SPOT-ów: Placówki Wsparcia Dziennego	<ul style="list-style-type: none">• sieć 16-stu placówek wspierających gdyńskie rodziny w pokonywaniu trudności wychowawczych i budowaniu więzi• wsparciem obejmowana jest cała rodzina, zaś oferta obejmuje m.in. wsparcie edukacyjne, warsztaty rozwojowe, zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym oraz zajęcia reintegracyjne dzieci z rodzinami; dwie placówki (SPOT Ognisko i Login) zapewniają ponadto wyżywienie• oferta jednej z placówek - SPOT Starter - oparta jest na trzech filarach: usamodzielnienia (wsparcie osób usamodzielniających się w pieczy zastępczej i rodzinach biologicznych), open space (grupowe i indywidualne zajęcia dla osób w kryzysach psychicznych) oraz master class (zajęcia grupowe dla młodzieży doświadczającej kryzysów psychicznych, która z powodu trudności zdrowotnych realizuje obowiązek szkolny w domu)• każda z placówek minimum dwa razy w roku realizuje także wydarzenia integracyjne na rzecz społeczności lokalnej• dwa razy w roku spotykają się zespoły monitorujące sytuację rodziny dziecka biorącego udział w zajęciach placówek, w których uczestniczą specjaliści pracujący z rodziną (np. kurator, pracownik socjalny, pedagog szkolny)• ze wsparcia placówek korzysta jednocześnie ponad 500 dzieci – co pozwala na szybkie wychwycenie problemów w rodzinach zagrożonych przemocą	16 placówek wsparcia dziennego, w tym 13 prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a 3 przez Zespół Placówek Specjalistycznych

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
01/ Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”	<ul style="list-style-type: none">do wszczęcia pNK – zgodnie z art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – uprawnieni są: pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy oświaty i ochrony zdrowia oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowychprocedura wszczynana jest w sytuacji, gdy przedstawiciel jednej z ww. instytucji w trakcie czynności służbowych lub zawodowych nabrał uzasadnionych podejrzeń o występowaniu przemocy wobec członka lub członków rodziny; zgłoszenia przemocy za pośrednictwem jednej z ww. instytucji może również dokonać sama osoba doświadczająca przemocy, członek jej rodziny lub każda osoba będąca świadkiem przemocyprzedstawiciel instytucji wszczynający procedurę ma obowiązek przekazania formularza „Niebieska Karta – część A” (formalnie wszczynającego pNK) do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Gdyni w terminie max. 7 dni od daty jego wypełnienia – po dostarczeniu formularza Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Gdyni w terminie max. 3 dni przekazuje go do ZI lub grupy roboczej do pracy z rodziną – rozpoczynając tym samym realizację procedury <p>Jeśli doznajesz przemocy w rodzinie lub jesteś jej świadkiem, skontaktuj się z jedną z instytucji uprawnionych do wszczęcia procedury Niebieskie Karty!</p> <p>Policja:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Komisariat Policji Śródmieście, ul. Waszyngtona 11; tel.: 47 74 -21-1552. Komisariat Policji Redłowo, ul. Korczaka 1a; tel.: 47 74-21-2553. Komisariat Policji Chylonia, ul. Owsiana 5; tel.: 47 74-21-3554. Komisariat Policji Karwiny, ul. Zapolskiej 1; tel.: 47 74-21-455 (czasowo ul. Korczaka 1a)5. Komisariat Policji Oksywie, ul. Zielona 17b; tel.: 47 74-21-5556. Komisariat Policji Chwarzno, ul. Staniszewskiego 1A; tel.: 47 74-21-655 <p>Pomoc społeczna:</p> <ol style="list-style-type: none">1. DOPS Nr 1 – ul. Batalionów Chłopskich 1, tel. 58 627 20 002. DOPS Nr 2 – ul. Śmidowicza 49 tel. 58 625 17 493. DOPS Nr 3 – ul. Działowskiego 9, tel. 58 627 51 654. DOPS Nr 4 – Ul. Abrahama 59, tel. 58 620 24 00	<p>Instytucje uprawnione do wszczęcia pNK to:</p> <ul style="list-style-type: none">• Policja – kontakt poprzez jeden z sześciu gdyńskich komisariatów (por. kolumna obok)• Pomoc społeczna – kontakt poprzez jeden z czterech Dzielnicowych Ośrodków Pomocy Społecznej (por. kolumna obok)• Oświata – kontakt z nauczycielem lub pedagogiem placówki oświatowej, do której uczęszcza dziecko• Ochrona zdrowia – kontakt z lekarzem, pielęgniarką lub ratownikiem medycznym• GKRPA przy Gdyńskim Centrum Zdrowia – kontakt: ul. Władysława IV 43 (budynek Hossa, II piętro), tel.: 58 880-83-22

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
02/ Koordynacja i realizacja procedur „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none">• prowadzenie i koordynacja procedur „Niebieskie Karty” przez 9 pracowników socjalnych Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tworzenie i koordynowanie pracami Grup Roboczych (Grupa Robocza to powołana dla rodziny grupa specjalistów, w skład której wchodzi: koordynator pNK i dzielnicowy (obligatoryjnie) oraz specjaliści współpracujący dotychczas z rodziną w jakimś zakresie lub nowo zaproszeni, w zależności od indywidualnych potrzeb i oczekiwań rodziny), bezpośrednia praca z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a także z członkami ich rodzin• nadzór merytoryczny nad opracowaniem i realizacją indywidualnych planów pomocy• praca socjalna z rodzinami, w tym przeprowadzenie specjalistycznej diagnozy dot. wydolności i relacji w rodzinie, a także skierowanie do wsparcia psychologicznego, prawnego, zawodowego lub innego w zależności od indywidualnych potrzeb osoby/rodziny• utrzymywanie stałego kontaktu pomiędzy rodziną, a koordynatorem procedury i dzielnicowym celem zapewnienia bezpieczeństwa i stałej możliwości skorzystania z informacji i wsparcia• prowadzenie posiedzeń Grupy Roboczej z osobami objętymi pNK i koalicjantami• prowadzenie pracy w terenie (w miejscu zamieszkania klientów i w miejscu pracy koalicjantów), w tym – samodzielnie lub wspólnie z dzielnicowym czy strażnikiem miejskim – systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie w zależności od potrzeb określonych przez Grupę Roboczą; w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia wydawanie przez policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia wobec osób, które swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia osoby dotkniętej przemocą• sporządzanie wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, zawiadomień do Prokuratury Rejonowej o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207kk lub innych, wniosków do GKRPA o przymusowe leczenie osoby uzależnionej od alkoholu (w zależności od indywidualnej sytuacji osób/rodzin objętych pNK) oraz przygotowywanie kopii dokumentacji dla organów ścigania• udział w przesłuchaniach (w charakterze świadków) na Policji, w Sądach, w Prokuraturze• prowadzenie bieżącej dokumentacji procedur, kierowanie osób/rodzin do odpowiednich placówek, wewnętrznych jednostek MOPS, do zewnętrznych organizacji udzielających wsparcia specjalistycznego• udzielanie wsparcia merytorycznego koalicjantom (w bezpośredniej rozmowie, telefonicznie, elektronicznie)• przy zakończeniu procedury NK przygotowanie rodzin do pracy ze specjalistami z innych jednostek organizacyjnych MOPS lub innych instytucji miejskich	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia we współpracy z koalicjantami zaangażowanymi w indywidualny plan pomocy rodzinie

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
03/ Interwencje w środowisku w sytuacji przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie wszystkich członków rodziny – osób stosujących przemoc oraz osób doznających przemocy, świadków - dostarczenie im wsparcia informacyjnego i psychologicznego • udzielenie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy • w razie potrzeby podejmowanie innych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania (na podstawie art. 15A Ustawy o Policji) • wydawanie nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia wobec osób, które swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia osoby dotkniętej przemocą • w przypadkach niecierpiących zwłoki, podejmowanie czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa • wskazanie osobom uwikłanym w przemoc możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia • wszczęcie procedury Niebieskie Karty (jeśli zasadne) • przekazanie informacji o możliwości/konieczności złożenia zawiadomienia lub umożliwienie złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa 	Komenda Miejska Policji w Gdyni oraz sześć Komisariatów Policji
04/ Interwencje zewnętrzne w środowisku lokalnym	<ul style="list-style-type: none"> • działania interwencyjne prowadzone na terenie Gdyni, w sytuacjach wymagających objęcia osób/rodzin multidyscyplinarnymi działaniami służb, w tym dostarczenia pomocy psychologicznej 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja
05/ Zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia	<ul style="list-style-type: none"> • umieszczenie dziecka uwikłanego w przemoc – w sytuacji gdy jego życie lub zdrowie jest zagrożone – w odpowiedniej formie pieczy zastępczej; gdy konieczne jest zapewnienie opieki zastępczej dziecku, priorytetem jest jego umieszczenie w rodzinnych formach pieczy (np. w rodzinie spokrewnionej), a następnie praca z rodziną (m.in. asysta rodzinna lub intensywna praca socjalna) ukierunkowana na jej reintegrację i powrót dziecka do rodziny naturalnej • zapewnienie możliwości kontaktu z rodzicami naturalnymi na terenie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej pod nadzorem psychologa lub koordynatora pieczy zastępczej • kierowanie zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w przypadku zgłoszenia przez dziecko faktu stosowania wobec niego przemocy • diagnostyka dzieci po przemoc seksualnej oraz prowadzenie terapii 	Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS Gdynia we współpracy z Policją na etapie interwencji w środowisku

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
06/ Czynności ratunkowe i zabezpieczenie medyczne, w tym zgłaszanie sytuacji niejasnych i zapobieganie zagrożeniu (potencjalnemu lub faktycznemu)	<ul style="list-style-type: none"> • w sytuacji podjęcia podejrzenia o stosowanej przemocy w rodzinie podczas interwencji medycznej, w zależności od stanu pacjenta: wypełnienie procedury Niebieskie Karty na miejscu zdarzenia lub w drodze do szpitala • zgłaszanie Policji sytuacji, które mogą być emanacją przemocy w rodzinie dotyczącej pacjenta lub członka jego rodziny, powziętej w wyniku prowadzonych działań wobec pacjenta, w tym: aktów agresji (tych, których zgłaszanie wynika z przepisów prawa), zaniedbania (z wyłączeniem pacjentów, którzy transportowani są do szpitala – zgodnie z ustawą obowiązek wszczęcia pNK spoczywa na placówce, do której transportuje się pacjenta; przez brak wytycznych, co powinno znaleźć się w karcie medycznych czynności ratunkowych (ZRM) to szpital podejmuje działania w kierunku wszczęcia procedury – szczególnie w sytuacjach, gdy podejrzenie stosowania przemocy nie wynika wprost z wezwania, przyczyny, dla której pacjent transportowany jest do szpitala, a podejrzenie wychodzi w trakcie medycznych czynności ratunkowych) • zgłaszanie do MOPS (z zachowaniem przepisów prawa) sytuacji, w których pacjenci niewymagający transportu do szpitala w ramach systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego są zaniedbani, osamotnieni, z niewystarczającą opieką, a które mogą wynikać z przemocy w rodzinie • wprowadzanie w dokumentacji medycznej pacjentów transportowanych do szpitala kodu Z 74.2 w ICD 10 „potrzeba pomocy w domu, której nie jest zdolny udzielić inny domownik” (w tym przypadki osób samotnych) • w sytuacji występowania zagrożenia lub potencjalnego zagrożenia nie zdrowotnego dla pacjenta, który nie wymaga transportu do szpitala lub dla osób, z którymi styczność ma Zespół Ratownictwa Medycznego (domownicy pacjenta, który został przetransportowany do szpitala), wezwania służb ustawowo powołanych do zapobieżenia zagrożeniu lub potencjalnemu zagrożeniu celem określenia przez nie faktycznego stanu (przewlekły, jednostkowy czy nie istniejący), tym samym weryfikacji czy występuje przesłanka do podjęcia podejrzenia występowania przemocy w rodzinie 	Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdyni
07/ Ściganie, karanie i oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie (na poziomie oddziaływań interwencyjnych i integracyjnych)	<ul style="list-style-type: none"> • wnioskowanie o przymus leczenia psychiatrycznego lub przeciwalkoholowego • wnioskowanie do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny • stosowanie środków zapobiegawczych (m.in. zakaz zbliżania się do ofiary przemocy i kontaktu z nią, nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu) lub wnioskowanie do sądu o tymczasowe aresztowanie • prowadzenie postępowań przygotowawczych, złożenie aktu oskarżenia • inicjowanie i udział w postępowaniach rodzinnych i innych cywilnych oraz udział w postępowaniu wykonawczym • wnioskowanie w zakresie kar i środków karnych 	Prokuratura Rejonowa w Gdyni

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
08/ Niebieski Patrol	<ul style="list-style-type: none"> wspólne dyżury interwencyjne pełnione przez dwóch funkcjonariuszy Policji oraz psychologa OIK, w każdy piątek i sobotę w godzinach 16:00 - 00:00 podejmowanie interwencji w rodzinach, w których występuje tzw. „gorąca przemoc” lub istnieje podejrzenie jej występowania zabezpieczenie wszystkich członków rodziny – osób stosujących przemoc, osób doznających przemocy, świadków oraz dostarczenie im wsparcia informacyjnego i psychologicznego monitorowanie sytuacji i bezpieczeństwa rodzin, w których jest wszczęta procedura Niebieskie Karty 	Komenda Miejska Policji w Gdyni oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
09/ Pokoje dla ofiar przemocy	<ul style="list-style-type: none"> wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchania dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchania osób dorosłych dotkniętych przemocą w rodzinie 	Komenda Miejska Policji w Gdyni; Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni
10/ Pokój dla sprawców przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> pokój, funkcjonujący od 2011 roku i utrzymywany ze środków gminy, stanowi zasób dla prokuratorów i sędziów, aby móc czasowo odizolować osoby stosujące przemoc od wspólnego zamieszkiwania z osobami doznającymi przemocy 	pokój zlokalizowany w placówce prowadzonej przez Stowarzyszenie Alter Ego przy ul. Janka Wiśniewskiego
11/ Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych	<ul style="list-style-type: none"> ogółem 6 pokoi czasowego pobytu zapewniających 18 miejsc, w tym: 4 pokoje (14 miejsc) przeznaczone dla sprawców przestępstw i wykroczeń oraz 2 pokoje (4 miejsca) dla osób nietrzeźwych w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu tych osób lub osób postronnych 	Komenda Miejska Policji w Gdyni
12/ Hostel dla osób doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> całodobowe miejsce pobytu dla max. 7 osób doświadczających tzw. „gorącej przemocy” ze strony osoby bliskiej, które znalazły się w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia, czasowo uniemożliwiając im pobyt w środowisku domowym w ramach pobytu zapewnione jest poradnictwo i indywidualne spotkania z psychologiem, konsultacje wychowawcze, prawne, socjalne, a także wyżywienie w postaci bonów żywnościowych oraz podstawowe środki higieny osobistej w sytuacji, gdy dochód klienta nie przekracza aktualnie obowiązującego kryterium dochodowego wg ustawy o pomocy społecznej pobyt w hostelu ma charakter krótkoterminowy (do 3 miesięcy) i pełni funkcję interwencyjną półroczny monitoring przez pracownika socjalnego SOW sytuacji osób przebywających w hostelu po opuszczeniu placówki 	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY INTERWENCYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
13/ Całodobowy telefon interwencyjny: 58 622 22 22	<ul style="list-style-type: none">• całodobowy numer interwencyjny - dyżury telefoniczne prowadzone przez pracowników OIK• rozeznawanie sytuacji i planowanie adekwatnej formy pomocy, udzielanie wsparcia zgodnego ze zdiagnozowanymi potrzebami• podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia• udzielanie informacji o lokalnej ofercie pomocy	Ośrodek Interwencji Kryzysowej – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
14/ Telefon zaufania 585 00 88 85 i czat dla gdyńskiej młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• działający w godz. 12:00–20:00 pięć dni w tygodniu telefon i czat dla młodzieży, gdzie nastolatek w wieku 11–18 lat może porozmawiać ze specjalistą o trudnościach jakich doświadcza• działania o charakterze wspierającym i rozeznającym przyczyny problemu wraz z poszukiwaniem możliwych form dalszej pomocy• realizowany od grudnia 2020 pilotażowo do lutego 2022 z możliwością przedłużenia działania projektu po jego rocznej ewaluacji	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
15/ Poradnia internetowa Por@dzimy oraz telefon wsparcia	<ul style="list-style-type: none">• udzielanie wsparcia psychologicznego osobom w ryzyku uzależnienia, uzależnionym i ich bliskim poprzez e-mail: poradzimy@opitu.pl, czat online na www.poradzimy.net i telefon (518 014 959) od poniedziałku do piątku w godzinach 10:00–14:00• informowanie o ofercie pomocy psychoterapeutycznej i możliwych formach wsparcia w sytuacji przemocy w rodzinie	Dział Profilaktyki Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
01/ Prowadzenie regularnej lub pogłębionej pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin doświadczających przemocy, w tym pomoc socjalna i specjalistyczna	<ul style="list-style-type: none">• przyjmowanie zgłoszeń dotyczących podejrzeń i przemocy w rodzinie, w tym wstępna diagnoza sytuacji rodziny, ustalenie zasadności wszczęcia procedury NK, informowanie o przebiegu procedury, udzielanie kompleksowych informacji o możliwości uzyskania pomocy, w tym o przepisach prawnych na rzecz ochrony przed przemocą w rodzinie• inicjowanie działań zmierzających do poprawy sytuacji życiowej osób wymagających wsparcia, w tym pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkaniowych, zdrowotnych, edukacyjnych• zapewnienie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzin będących w trudnej sytuacji materialno-bytowej• wskazanie placówek czy podmiotów, oferujących pomoc w rozwiązaniu różnorodnych problemów lub do których należy się zwrócić po pomoc specjalistyczną, w tym kierowanie do konsultantów prawnych oraz do wsparcia psychologicznego• pomoc w formie usług opiekuńczych dla osób starszych i niesamodzielnych (w tym także rodzinom z dziećmi), usługi opiekuńcze dla osób z problemami zdrowia psychicznego oraz autyzmem lub Zespołem Aspergera, a także zapewnienie miejsca w ośrodkach wsparcia całodobowego lub dziennego (w zależności od potrzeb)• pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym udzielanie porad, przygotowanie pism urzędowych• kontakt z przychodniami lekarskimi i odpowiednimi specjalistami w niezbędnych sprawach dotyczących stanu zdrowia podopiecznych oraz kontakt ze spółdzielniami mieszkaniowymi i ABK w sprawie zadłużeń lokatorów	Dzielnicowe Ośrodki Pomocy Społecznej MOPS Gdynia we współpracy z innymi instytucjami miejskimi; MOPS Gdynia zatrudnia 136 pracowników socjalnych (stan wg: grudzień 2020r.)
02/ Asysta rodzinna	<ul style="list-style-type: none">• monitorowanie bieżącej sytuacji rodzin oraz stosowne do sytuacji reagowanie na zaistniałe wydarzenia życiowe• ukazywanie właściwych wzorców wychowawczych• kierowanie do odpowiednich instytucji udzielających wsparcia (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, rzeczowego)• towarzyszenie podczas załatwiania spraw urzędowych i spraw sądowych, w tym pomoc w wypełnianiu wszelkich wniosków urzędowych• współpraca z podmiotami realizującymi procedurę NK• pomoc w organizacji dnia codziennego rodzin, doradztwo w zakresie racjonalnego zarządzania budżetem domowym, pomoc przy pielęgnacji i opiece nad małoletnimi• motywowanie do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i podnoszenia swoich kwalifikacji (szkoła, kursy)	10 asystentów rodzin MOPS Gdynia

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
03/ Intensywna praca socjalna	<ul style="list-style-type: none">• IPS oznacza najwyższy poziom zaangażowania pracownika socjalnego oraz najwyższy poziom zaangażowania zasobów środowiska i dedykowana jest rodzinom/osobom z wieloma problemami (w tym z powodu problemu przemocy domowej) – realizowana jest w oparciu o przyjęty w MOPS Gdynia trójpodział pracy socjalnej (zgodnie z którym – obok intensywnej pracy socjalnej – realizowana jest także regularna i pogłębiona praca socjalna)• udzielane w ramach IPS wsparcie zapewnia dostęp do indywidualnie animowanych działań o charakterze aktywizującym w sferze społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej (tzw. instrumentów aktywnej integracji), w tym osoby objęte IPS mają możliwość skorzystania z szerokiego zakresu wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego i zawodowego), m.in. w postaci domowego poradnictwa wychowawczego, czy szkoły dla rodziców	Zespół ds. Intensywnej Pracy Socjalnej z Rodziną MOPS Gdynia (intensywną pracę socjalną świadczy 18 zatrudnionych w Zespole pracowników socjalnych)
04/ Skala ryzyka ponownego wystąpienia przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">• opracowanie w 2016 roku – przy multidyscyplinarnym zaangażowaniu – narzędzie mające na celu procentowe oszacowanie (na podstawie pozyskanej od ODP i OSP wiedzy) prawdopodobieństwa powrotu do stosowania zachowań przemocowych w danej rodzinie oraz tego czy na danym etapie prowadzenia procedury NK można ją zakończyć czy też należy szukać dalszych rozwiązań• od 2017 roku wdrożone jako standard pracy stosowany przez koordynatorów pNK na etapie zakończenia procedur	Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia
05/ Konsultacje rodzinne	<ul style="list-style-type: none">• konsultacja służy rozpoznaniu potrzeb rodziny w zakresie wsparcia terapeutycznego i pokierowania do jednej z form: terapia rodzin, terapia pary, lub terapii indywidualnej dla jej członków, ewentualnie przekierowanie do instytucji, która oferuje pomoc bardziej adekwatną dla aktualnych problemów osoby/rodziny• w trakcie konsultacji, członkowie rodziny (także dzieci), mogą w obecności terapeuty w bezpieczny sposób porozmawiać o swoich potrzebach, oczekiwaniach, o tym co dla każdej osoby jest trudne w relacjach domowych• kontakt z terapeutami odbywa się w ciągu 1 lub 2 sesji trwających do 90 minut	Zespół Pomocy Psychologicznej MOPS Gdynia
06/ Psychoterapia indywidualna dzieci, młodzieży i dorosłych	<ul style="list-style-type: none">• psychoterapia polega na stosowaniu metod psychologicznych, zwłaszcza opartych o regularny kontakt międzyludzki, celem pomocy osobom zmagającym się z różnorodnymi problemami, w tym dot. przemocy w rodzinie, poprawie dobrostanu i zdrowia psychicznego, rozwojowi relacji i umiejętności społecznych; może także dotyczyć zmiany lub radzenia sobie z nieakceptowanymi zachowaniami, przekonaniem, obsesjami, myślami lub emocjami• spotkania odbywają się regularnie raz w tygodniu i trwają 50 minut	Zespół Pomocy Psychologicznej MOPS Gdynia

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
07/ Psychoterapia rodzin	<ul style="list-style-type: none"> psychoterapia rodzin służy wspieraniu rodziców zmagających się z problemami wychowawczymi, szukaniu sposobów rozwiązywania konfliktów lub na ustabilizowanie sytuacji, gdy któryś z członków rodziny cierpi na zaburzenie psychiczne udział w psychoterapii jest możliwy i ma sens, gdy wszyscy jej uczestnicy decydują się na nią dobrowolnie i chcą znaleźć rozwiązanie dotyczących rodzinę problemów. spotkania odbywają się regularnie 2 razy w miesiącu i i trwają do 90 minut 	Zespół Pomocy Psychologicznej MOPS Gdynia
08/ Psychoterapia par/ małżeństw	<ul style="list-style-type: none"> zalecana, gdy w związku pojawia się kryzys, z którym dane osoby nie potrafią sobie poradzić – psychoterapia par/matżeństw służy poprawie relacji w związku, mając na celu poprawę komunikacji między partnerami warunkiem uczestnictwa w terapii małżeńskiej jest obopólna zgoda partnerów spotkania odbywają się regularnie 2 razy w miesiącu i i trwają do 90 minut 	Zespół Pomocy Psychologicznej MOPS Gdynia
09/ Psychoterapia indywidualna, par i rodzin	<ul style="list-style-type: none"> nieodpłatna, roczna psychoterapia indywidualna (dla dzieci, młodzieży i dorosłych), rodzinna oraz par, korzystających ze wsparcia OIK indywidualne sesje terapeutyczne odbywają się realizowana w gabinetach prywatnych raz w tygodniu, terapia par - co 2 tygodnie, a sesje terapii rodzinnej - co 3 tygodnie 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
10/ Konsultacje psychologiczne	<ul style="list-style-type: none"> indywidualne, bezpłatne konsultacje psychologiczne, realizowane od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-20.00 jest to pomoc psychologiczna, krótkoterminowa (max. do 12 spotkań) – dla dorosłych, młodzieży i dzieci od 6 roku życia polega na udzielaniu emocjonalnego wsparcia w kryzysie i w sytuacji przemocy przy uprzednim stworzeniu planu pomocy dla osoby prowadzone są także konsultacje interwencyjne w ramach tzw. pierwszego kontaktu, tzn. w sytuacjach nagłych i nie wymagających wcześniejszego umówienia (realizowane przez osobę dyżurującą w ramach pierwszego kontaktu - opiekuna SOW, psychologa OIK lub przeszkolonego wolontariusza) psycholodzy regularnie uczestniczą w superwizjach merytorycznych prowadzonych przez certyfikowanego superwizora 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
11/ Programy stażowe dla kształcących się psychoterapeutów indywidualnych i systemowych	<ul style="list-style-type: none"> nieodpłatna indywidualna oferta psychoterapeutyczna dla osób dorosłych oraz dla rodzin i par prowadzenie regularnej superwizji grupowej dla terapeutów (1h/tydzień) prowadzenie rocznych procesów psychoterapeutycznych 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Gdyński Ośrodek Stażowo-Terapeutyczny – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
12/ Diagnostyka sytuacji i pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców	<ul style="list-style-type: none">rozpoznanie sytuacji indywidualnej, rodzinnej i społecznej, w tym sytuacji związanej z przemocą w rodzinie lub uzależnieniem od alkoholuwstępna diagnoza stanu psychicznego i poziomu zagrożeniapsychoedukacja dotycząca mechanizmów związanych ze zjawiskiem przemocyprzewodzenie działań terapeutycznych w postaci indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży, terapii rodziny, grup wsparcia, Szkoły dla rodzicówprzewodzenie mediacji, konsultacji rodzinnych oraz interwencji kryzysowejprzewodzenie warsztatów, porad i konsultacji, wykładów i prelekcjidziałalność informacyjno-szkoleniowa, w tym dostarczenie informacji w zakresie dodatkowych źródeł i form pomocy	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Gdyni, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 w Gdyni; Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 w Gdyni
13/ Konsultacje z lekarzem psychiatrą	<ul style="list-style-type: none">konsultacje przeznaczone dla osób korzystających z indywidualnych spotkań z psychologiem OIK lub SOWjest to doraźna pomoc lekarza psychiatry obejmująca max. 3 spotkania	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
14/ Program „Podwójny Problem”	<ul style="list-style-type: none">w ramach Programu realizowane są na rzecz osób z tzw. podwójną diagnozą problemową (uzależnienie plus choroba psychiczna / zaburzenie psychiczne): konsultacje diagnostyczne z psychologiem-certyfikowanym terapeutą uzależnień kwalifikujące do uczestnictwa w programie, konsultacje z lekarzem-psychiatrą oraz długoterminowa psychoterapia indywidualna i grupowa	Zespół ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia
15/ Grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none">grupa otwarta, obejmująca cykl 25 spotkańprzyjęcie do grupy poprzedzone jest konsultacją kwalifikującą, a jej zakończenie konsultacją podsumowującą udział w grupierealizowana jest w formie bezpłatnych warsztatów psychoedukacyjnych dot. mechanizmów i działania przemocy, służąc wymianie doświadczeń i koncentracji uczestniczek na bieżących sprawach oraz dając możliwość spotkań z różnymi specjalistami (policjant, prokurator, pracownik socjalny)	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY INTEGRACYJNE

	zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
16/	Grupa warsztatowa dla mężczyzn doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> grupa otwarta, obejmująca cykl 12 spotkań udział w grupie jest poprzedzony konsultacją wstępną dla mężczyzn doświadczających przemocy w bliskich relacjach realizowana jest w formie bezpłatnych warsztatów psychoedukacyjnych dot. mechanizmów i działania przemocy, służąc wymianie doświadczeń i koncentracji uczestników na bieżących sprawach 	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
17/	Grupa samopomocowa	<ul style="list-style-type: none"> grupa ma charakter otwarty i ciągły oferta jest bezpłatna i skierowana do mieszkank Gdyni, które ukończyły pełen cykl spotkań grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w SOW-ie lub w jakimkolwiek innym ośrodku docelową grupą stanowią mieszkanki Gdyni będące w trakcie procesu wychodzenia z mechanizmów przemocowych, które posiadają wiedzę i świadomość na temat tych mechanizmów, jednak nadal potrzebują wsparcia w radzeniu sobie z aktualną sytuacją życiową 	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
18/	Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, na którym poruszany jest temat trudnych i traumatycznych doświadczeń dzieci z pieczy, m.in. doświadczonej przez nie przemocy (w tym seksualnej) 	Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS Gdynia
19/	Gdyńskie Centrum Mediacji	<ul style="list-style-type: none"> nieodpłatne mediacje w sprawach rodzinnych, cywilnych i z zakresu prawa pracy dostępne dla wszystkich osób zainteresowanych, w tym dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie 	Stowarzyszenie OVUM – organizacja pożytku publicznego
20/	Grupy wsparcia oraz szkolenia indywidualne	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie dedykowanych grup wsparcia dla osób w kryzysie, z problemami, poszukujących wsparcia w ramach grup samopomocowych realizowanie szkoleń, warsztatów wspierających rodziców w rodzicielstwie 	Wydział Polityki Rodzinnej Urzędu Miasta Gdyni
21/	Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy	<ul style="list-style-type: none"> grupa dla osób stosujących przemoc, obejmująca cykl 24. cotygodniowych spotkań grupowych, trwających 2,5 godziny grupa ma charakter otwarty jest to psychoedukacja osób stosujących przemoc nt. tego czym jest przemoc, jak sobie z nią radzić oraz jakie są jej mechanizmy – jej celem jest uświadomienie odpowiedzialności i konsekwencji związanych z używaniem przemocy osoby do uczestnictwa w programie zgłaszają się dobrowolnie lub poprzez nakaz sądowy 	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostka organizacyjna Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
22/ Psychoterapia dla osób uzależnionych i ich rodzin	<ul style="list-style-type: none"> psychoterapia uzależnienia od alkoholu, od narkotyków, uzależnień behawioralnych (hazard, seks, Internet, komputer), obejmująca także pracę terapeutyczną wokół wątków związanych z przemocą (doświadczeniem przemocy i byciem sprawcą przemocy) – realizowana zarówno na rzecz osób uzależnionych, jak i ich rodzin/bliskich 	Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni
23/ Terapie i konsultacje dla osób uzależnionych i ich rodzin	<ul style="list-style-type: none"> indywidualne konsultacje z psychologiem lub terapeutą uzależnień dla osób nadużywających, uzależnionych oraz ich bliskich indywidualne psychoterapie krótko- lub długoterminowe dla osób nadużywających, uzależnionych oraz ich bliskich diagnoza i konsultacje dot. problemu uzależnienia realizowane gabinetowo i w zależności od potrzeb również w miejscu zamieszkania osób/rodzin wsparcie psychogerontologa dla osób uzależnionych w wieku senioralnym 	Zespół Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia
24/ Psychoterapia grupowa z elementami psychoedukacji	<ul style="list-style-type: none"> psychoterapia i psychoedukacja uzależnień behawioralnych, od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu (realizowana na dwóch poziomach: podstawowym i zaawansowanym) oraz dla osób doświadczających przemocy 	Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni
25/ Dzienny Oddział Terapii Uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> cykl 8-tygodniowej psychoterapii uzależnień realizowanej od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-14:00 obejmująca interwencje i pracę nad konsekwencjami nadużywania substancji, w tym w postaci przemocy domowej 	Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni
26/ Działania motywacyjne i wspierające do podjęcia terapii uzależnień w trybie stacjonarnym lub ambulatoryjnym oraz pomoc przy organizacji miejsca w ośrodku leczenia uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie merytoryczne dotyczące pracy z osobą uzależnioną oraz jej bliskimi, a także pomoc przy motywowaniu osoby (ofiary i sprawcy przemocy) do podjęcia działań terapeutycznych przeprowadzanie rozmów motywujących do podjęcia terapii z osobą uzależnioną lub nadużywającą i/lub jej bliskimi udzielanie informacji nt. specyfiki i charakterystyki konkretnej formy terapii (stacjonarnej lub ambulatoryjnej) pomoc przy organizacji niezbędnych dokumentów i rzeczy wymaganych w danym ośrodku/ placówce codzienna kontrola stanu zdrowia osoby z objawami zespołu abstynencyjnego oraz stanu trzeźwości prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia zmiany zachowania i ograniczenia picia 	Zespół Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia
27/ Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> udzielanie porad prawnych i obywatelskich, oraz prowadzenie mediacji zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu szkoleń, warsztatów i prelekcji multimedialnych dla dorosłych, dzieci i młodzieży, w tym z zakresu profilaktyki i przemocy w rodzinie 	Stowarzyszenie OVUM – organizacja pożytku publicznego

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
28/ Pomoc prawna	<ul style="list-style-type: none"> • konsultacje prawne przeznaczone dla klientów korzystających z indywidualnych spotkań z psychologiem OIK lub SOW z możliwością korzystania ze wsparcia do 3 miesięcy po zakończeniu kontaktu z psychologiem • poradnictwo prawne z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, świadczone przez radców i konsultantów prawnych MOPS Gdynia, obejmujące: udzielanie informacji o obowiązujących przepisach prawnych oraz pomoc w interpretacji tych przepisów, udostępnianie wzorów pism procesowych i nieprocesowych oraz pomoc w ich redagowaniu, o mawianie sposobów postępowania przed sądami, organami administracji publicznej oraz organami egzekucyjnym 	Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – jednostki organizacyjne Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni; Dział Prawny MOPS Gdynia
29/ Pośrednictwo pracy	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia (informowanie o ofertach pracy, giełdach i targach pracy, kierowanie na rozmowy do pracodawców), co przekłada się na niezależność ekonomiczną • motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy podczas regularnych spotkań/kontaktów zdalnych klientów PUP z pośrednikiem • w przypadku pozyskania informacji/podejrzenia, że dana osoba może być uwiękta w przemoc, informowanie o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia (przekazywanie danych kontaktowych do odpowiednich instytucji) 	Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni
30/ Poradnictwo zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc w określeniu predyspozycji zawodowych, kompetencji i zdolności osoby, co przekłada się na zwiększenie poczucia własnej wartości i pozytywnie wpływa na motywację do zmiany sytuacji zawodowej • pomoc w zaplanowaniu poszukiwań pracy, informowanie o możliwościach kształcenia w celu uzupełnienia/podwyższenia kwalifikacji • przygotowanie do skutecznego poszukiwania zatrudnienia (przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej) • podtrzymywanie motywacji do aktywnego poszukiwania pracy, wskazywanie korzyści wynikających z aktywności zawodowej i niezależności ekonomicznej • w przypadku pozyskania informacji/podejrzenia, że dana osoba może być uwiękta w przemoc, informowanie o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia (przekazywanie danych kontaktowych do odpowiednich instytucji) 	Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni
31/ Realizacja programów specjalnych	<ul style="list-style-type: none"> • zaplanowanie i realizacja programów specjalnych dedykowanych bezrobotnym i wybranym kategoriom osób poszukujących pracy • ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy poprzez udział w szkoleniach, stażach, pracach interwencyjnych • możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, którego celem jest zniwelowanie barier utrudniających bądź uniemożliwiających podjęcie zatrudnienia (na przykład dofinansowanie do kosztów opieki nad dzieckiem, porady prawne, psychologiczne) 	Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
<p>32/ Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Prześpiństwem (pomoc udzielana osobom pokrzywdzonym przespstwem, w tym dla osób doświadczających przemocy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc prawna w zakresie konsultacji i sporządzania stosownych pism dla osób pokrzywdzonych przespstwem, w tym doświadczających przemocy • pomoc w formie alternatywnych metod rozwiązywania sporów-mediacji w sprawach rodzinnych, cywilnych, karnych i z zakresu prawa pracy dla osób pokrzywdzonych przespstwem • pomoc psychoterapeutyczna dla osób pokrzywdzonych przespstwem i uwikłanych w przemoc dla dorosłych oraz dzieci w zależności od grupy wiekowej, długość terapii uzależniona od indywidualnych potrzeb i podejmowanych kroków prawnych • zapewnienie zakwaterowania na okres dwóch tygodni, który może być wydłużony w zależności od sytuacji indywidualnej osoby pokrzywdzonej • pomoc materialna w postaci bonów na zakup żywności, odzieży, środków higieny i czystości w zależności od szkody, która wynikała w rezultacie doświadczonego przespstwa i sytuacji materialnej osoby pokrzywdzonej • opłacenie szkoleń i kursów, podnoszących kwalifikacje zawodowe celem polepszenia sytuacji materialnej • finansowanie przejazdów środkami komunikacji miejskiej 	<p>Stowarzyszenie OVUM – organizacja pożytku publicznego</p>
<p>33/ Gdynskie Centrum Aktywności Rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • punkt kontaktu w formule <i>open space</i> (otwartej przestrzeni społecznej, udostępnianej nieodpłatnie różnym instytucjom z obszaru wsparcia, przyjaznej i łatwo dostępnej), w którym można zgłosić się po pomoc oraz uzyskać wiedzę oraz w którym istnieje możliwość zorganizowania konsultacji w zespole eksperckim czy spotkań z osobami doświadczającymi przemocy • GCAR organizuje także poradnictwo prawne dla wszystkich osób zainteresowanych taką formą wsparcia 	<p>Wydział Polityki Rodzinnej Urzędu Miasta Gdyni</p>
<p>34/ Szkoła dla rodziców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty psychoedukacyjne skierowane głównie dla rodziców dzieci i młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi lub narażonej na kontakt z nimi • w trakcie spotkań poruszane są także bardziej uniwersalne tematy, takie jak: budowanie zdrowej relacji z dzieckiem, stawianie granic czy wychowywanie do samodzielności. Wspieranie prawidłowych więzi i nauka umiejętności komunikacyjnych oraz konstruktywnego rozwiązywania problemów służy przeciwdziałaniu oraz rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie 	<p>Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Gdyni</p>
<p>35/ Rozpatrywanie wniosków o przyznanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przyjmowanie wniosków od mieszkańców Gdyni, pracowników socjalnych różnych instytucji dot. tzw. „ubezpieczenia prezydenckiego”, czyli prawa do nieodpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych • kierowanie pism z prośbą o przeprowadzenie wywiadu socjalnego w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego • wydanie i wystąpienie decyzji 	<p>Zespół Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Gdynia</p>

ZASOBY INTEGRACYJNE

zasób instytucjonalny gminy (oferta, działanie)	charakterystyka	realizator
36/ Realizowanie postanowień sądu w sprawach rodzinnych i nieletnich	<ul style="list-style-type: none">• opracowywanie diagnozy rodziny i indywidualnego planu pomocy dla członków rodzin, w których dochodzi do przemocy• składanie wniosków o przymusowe leczenie alkoholowe sprawców przemocy• kierowanie wniosków do Prokuratury Rejonowej• zachęcanie/ kierowanie sprawców przemocy do udziału w grupie psychoedukacyjnej• motywowanie członków rodzin do udziału w terapii dla współzależnych• systematyczny monitoring środowiska rodzinnego po zakończeniu pNK• dostarczanie wsparcia emocjonalnego• uświadomienie odpowiedzialności i konsekwencji związanych z używaniem przemocy• zachęcanie dzieci do udziału w zajęciach socjoterapeutycznych prowadzonych przez SPOTY• zachęcanie członków rodzin do udziału w terapiach i grupach wsparcia	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Gdyni
37/ Wykonywanie prawomocnych orzeczeń sądów w sprawach karnych	<ul style="list-style-type: none">• prowadzenie postępowań wykonawczych wobec osób skazanych z art. 207kk tj. za przestępstwo znęcania się nad rodziną; korekcyjno-wychowawcze oddziaływanie na skazanych mające na celu zapobieganie powrotności do przestępstwa, systematyczny monitoring przestrzegania przez skazanych nałożonych przez sąd obowiązków probacyjnych, występowanie z wnioskami do sądów o nakładanie na skazanych dodatkowych obowiązków, m.in. uczestnictwa w programie edukacyjno-korekcyjnym dla sprawców przemocy, podjęcia leczenia odwykowego, zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych; kierowanie wniosków do prokuratury i sądów w przypadku łamania zakazów lub nie wywiązywania się przez skazanych z nałożonych obowiązków lub rażącego ich naruszania• monitoring sytuacji rodzin osób skazanych (zwłaszcza w przypadku wspólnego zamieszkiwania)• edukacja, informowanie osób pokrzywdzonych o możliwościach i miejscach gdzie mogą uzyskać pomoc	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych przy Sądzie Rejonowym w Gdyni

4. GDYŃSKI SYSTEM WSPARCIA OSÓB UWIKŁANYCH W PRZEMOC W KONTEKŚCIE JEGO MOCNYCH STRON ORAZ IDENTYFIKOWANYCH BARIER

Poniższą analizę oparto o wnioski i rekomendacje płynące z ewaluacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020¹¹, a także z prac ponad 20-osobowej, dedykowanej grupy roboczej, złożonej z członków gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego. Zadaniem obu było zdiagnozowanie zarówno mocnych stron w funkcjonującym systemie wsparcia osób uwikłanych w przemoc w zakresie prewencji, interwencji oraz integracji, jak i zauważanych barier czy deficytów w systemie. Powyższe stanowiło podstawę do zdefiniowania i wyznaczenia celów strategicznych i kluczowych kierunków działań do realizacji w kolejnej perspektywie programowej.

Wśród **mocnych stron** gdyńskiego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wskazać należy w szczególności:

- Funkcjonującą w Gdyni koalicję na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny i jego prace są bardzo pozytywnie oceniane przez koalicjantów, zaś na dobrą współpracę składają się przede wszystkim: regularność spotkań, możliwość wzajemnego poznania się i budowania mniej sformalizowanej płaszczyzny współpracy międzyinstytucjonalnej (kontakt z osobą, a nie z instytucją, pomimo zachowania elementu ścieżki służbowej przy realizacji zadań), możliwość lepszego poznania specyfiki działań innych instytucji, wysoka profesjonalizacja i szeroka specjalizacja stanowisk w ramach składu ZI. Wszystkie te elementy mają wpływ na lepsze koordynowanie i integrowanie działań różnych służb pracujących na rzecz osób uwikłanych w przemoc, zwiększając jednocześnie skuteczność i adekwatność podejmowanych działań.
- Wysoki, w ujęciu ogólnym, stopień zaangażowania instytucji w podejmowanie procedury Niebieskie Karty, choć zróżnicowany w ujęciu szczegółowym. W opinii

¹¹ Ewaluacja zrealizowana przez zewnętrznego ewaluatora, w oparciu o standardy ewaluacji Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego oraz następujące metody i techniki badawcze (wykorzystujące zasadę triangulacji metodologicznej obejmującej zróżnicowanie źródeł informacji oraz metod i perspektyw badawczych): indywidualne wywiady pogłębione z 20 specjalistami – osobami zawodowo zaangażowanymi w obszar wsparcia osób uwikłanych w problem przemocy, badanie ankietowe CAWI ze 104 członkami gdyńskiego ZI i Grup Roboczych, zogniskowane wywiady grupowe w formule *Open Space Technology* zrealizowane wśród 110 członków ZI w 4 grupach warsztatowych (w obszarach tematycznych: Zespół Interdyscyplinarny, Prewencja, Interwencja, Integracja), 8 studiów przypadku dotyczących pogłębionej analizy skuteczności działań na przykładzie doświadczeń członków ZI i Grup Roboczych, a także analiza desk research obejmująca dostępne materiały źródłowe (m.in. raporty badawcze, sprawozdania instytucji). Z racji tego, że wyniki ewaluacji zaprezentowano w odrębnym raporcie, w rozdziale przedstawiono najważniejsze wnioski i rekomendacje.

koalicjantów najlepiej z wdrożeniem i wszczynaniem procedury Niebieskie Karty poradziły sobie instytucje pomocy społecznej oraz policja. Najstabilniej oceniane są pod tym względem instytucje ochrony zdrowia oraz oświaty.

- Organizację regularnych szkoleń dla specjalistów, w tym wspólnych szkoleń dla członków ZI i koalicjantów. Szkolenia te nie tylko wzmacniają i rozwijają kompetencje zawodowe osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale także wpływają na usprawnienie wzajemnej współpracy, pozwalając na wymianę wiedzy i doświadczeń. Spełniają również swoją funkcję pod kątem integracji specjalistów.
- Realizacja systematycznych diagnoz zjawiska przemocy w rodzinie w oparciu o cykliczne badania, które umożliwiają analizę dynamiki tego zjawiska oraz stanowią źródło informacji nt. przemocy w Gdyni zarówno dla koalicjantów, jak i społeczności lokalnej. Z uwagi na potrzebę stałej diagnostyki zjawiska przemocy w rodzinie i zgodnie z rekomendacjami ewaluacyjnymi, wskazane jest kontynuowanie badań nt. przemocy w Gdyni (w tym o charakterze populacyjnym) i regularne publikowanie wniosków z nich płynących.
- Wzrastająca efektywność gdyńskiego systemu przeciwdziałania przemocy (adekwatne do potrzeb zabezpieczenie środków budżetowych na realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy, brak wzrastającego trendu w liczbie wszczynanych na przestrzeni lat procedur Niebieskie Karty w Gdyni, na bieżąco i w sposób systematyczny rozwijana i doskonalona oferta wsparcia osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą).
- Bogate zasoby instytucjonalne miasta oraz rozbudowana paleta usług wsparcia gminy w obszarze działań prewencyjnych, interwencyjnych oraz integracyjnych, co umożliwia realizację działań i świadczenie wsparcia na rzecz osób uwikłanych w przemoc w sposób adekwatny i kompleksowy.
- Wzrastający poziom świadomości społecznej w odniesieniu do problemu przemocy i funkcjonowania procedury Niebieskiej Karty, w tym wzrost świadomości osób poszkodowanych, które coraz częściej sięgają po pomoc instytucjonalną oraz wykazują większą gotowość do współpracy w ramach procedury.

Wśród zidentyfikowanych **barier** gdyńskiego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wskazać należy w szczególności:

w zakresie prewencji:

- niewystarczające zaangażowanie wszystkich, niezbędnych interesariuszy w pracach koalicji lub grup roboczych (brakuje przedstawicieli oświaty i ochrony zdrowia – lekarzy, pielęgniarek, personelu medycznego, w także policjantów z wydziału dochodzeniowo-śledczego);
- istniejąca różnorodność postrzegania uprawnień w zakresie wszczynania procedur Niebieskie Karty wśród różnych instytucji – nie wykorzystujących przy tym w pełni swoich uprawnień (dot. w szczególności ochrony zdrowia);

- konieczność stałego upowszechniania i podnoszenia, m.in. w placówkach oświatowych, efektywności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy i edukacji prewencyjnej celem szybszego i skuteczniejszego rozpoznania kryzysu w rodzinie na wczesnym jego etapie oraz udzielenia właściwego wsparcia i/lub przekazania sprawy do dalszego prowadzenia przez inne instytucje;
- wciąż niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba organizowanych szkoleń dla specjalistów, przy jednoczesnej konieczności zachowania ich wysokiej jakości merytorycznej i spójności z aktualną diagnozą potrzeb w tym zakresie;
- nadal obserwowany niewielki stopień zgłaszania zachowań przemocowych przez osoby trzecie (sąsiadów, świadków, dalszą rodzinę) z obawy przed uwikłaniem w problem i skutkami pogorszenia relacji (dalsza rodzina, sąsiedzi) czy też na skutek wciąż pokutującego przekonania *nie wtrącaj się w nie swoje sprawy*;
- pomimo wielości działań prewencyjnych, realizowanych przez różne podmioty i jednostki miejskie, brak ujednoliconej strategii działań upowszechniających, informacyjnych czy promocyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (z powodu rozproszenia działań, nierównomiernego zaangażowania poszczególnych interesariuszy, braku spójności wizualnej przekazu, zbyt małej liczby drukowanych materiałów informacyjnych, ograniczonego zasięgu oddziaływania narzędzi informacyjnych i komunikacyjnych – czasem docierających do zbyt wąskich grup odbiorców, w szczególności pomijane są osoby starsze), sieciującej lub systematyzującej działania w formie np. profesjonalnej strategii PR czy rokrocznie ustalanego dla kluczowych interesariuszy wspólnego planu medialnego, a przy tym zwiększającej skuteczność przekazu oraz docierającej do jak największej liczby mieszkańców (w tym reprezentujących różne grupy);

w zakresie interwencji:

- wzrastająca liczba procedur NK, w których osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie są osoby chorujące lub zaburzone psychicznie, a także cudzoziemcy, co z jednej strony wymaga zwiększenia nacisku na wzmocnienie kompetencji specjalistów do pracy z takimi adresatami wsparcia, a z drugiej – rodzi konkretne ograniczenia natury prawno-formalnej (m.in. trudność w zmotywowaniu do podjęcia leczenia, konieczność „czekania” na sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu, aby móc podjąć kroki zmierzające do przebadania, zdiagnozowania i leczenia osoby; por. też bariery zewnętrzne) czy językowo-kulturowe (w tym trudności w zrozumieniu przez osoby z zagranicy innych przepisów prawa – dotyczących zachowań przemocowych w Polsce);
- ograniczona możliwość zabezpieczenia interwencyjnego OSP z zaburzeniami psychicznymi oraz niewystarczająca w stosunku do potrzeb dostępność specjalistów (służb medycznych, psychiatry) w sytuacji gorącej przemocy – na zasadzie tzw. „od ręki”, czyli tu i teraz w trakcie interwencji domowej – dla osób wymagających porady psychiatrycznej, czy skierowania do szpitala psychiatrycznego;

- pojawiające się nadużycia ze strony mieszkańców (m.in. małżonków w konflikcie około rozwodowym), związane z tzw. „zakładaniem na siebie” procedury Niebieskie Karty i wykorzystywaniem jej jako „karty przetargowej” użytecznej m.in. w sprawach sądowych; pNK bywa także przedmiotem manipulacji dzieci wobec rodziców;
- opieszałość w uruchamianiu procedury Niebieskie Karty w przypadku osób dorosłych – inaczej niż w stosunku do małoletnich (większa wrażliwość i szybsze reakcje);

w zakresie integracji:

- ograniczona kompetencjami i uprawnieniami poszczególnych instytucji/podmiotów możliwość monitorowania skutków udzielania pomocy po zakończeniu procedury Niebieskie Karty w dłuższej perspektywie czasowej oraz ograniczona z tego względu oferta pomocy długofalowej, wdrażanej po zakończeniu pomocy doraźnej/interwencji;
- częste umarzanie przez prokuraturę postępowań przygotowawczych oraz przeciągające się w czasie postępowania, co ogranicza skuteczność przeciwdziałania przemocy i wspiera w efekcie poczucie bezkarności sprawców przemocy (szczególnie w przypadku przemocy dorosłych wobec dzieci);
- pojedyncze deficyty w instytucjonalnym systemie wsparcia osób uwięzionych w przemoc – wskazywane przez koalicjantów przykłady braków lub zasobów istniejących, ale w stopniu niewystarczającym do definiowanych potrzeb, dotyczą takich jak: pokój dla sprawców płci żeńskiej, hostel dla mężczyzn będących ofiarami przemocy w rodzinie, bezpłatne mediacje, usługi terapii rodzinnej oraz inne długofalowe formy oddziaływań, terapie dla dziecka w trybie pracy długofalowej (trwającej nawet kilka miesięcy), program powrotu sprawcy do społeczeństwa po opuszczeniu zakładu karnego (opracowanego w wymiarze psychologicznym, społecznym, zawodowym oraz wzmocnienia kompetencji i umiejętności interpersonalnych);
- ograniczone możliwości szybkiego wynajmu mieszkania/pokoju na otwartym rynku przez ODP (w szczególności z dziećmi), w tym na zasadzie wymiany barterowej (wynajem za opiekę), m.in. z powodu wysokich kosztów najmu, czy braku dostępnej *ad hoc* lub znanej uprzednio *puli* osób wynajmujących lokale na preferencyjnych warunkach lub w ramach umowy barterowej;

zewnętrzne:

w trakcie analizy najważniejszych barier gdyńskiego systemu rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, poza barierami odnoszącymi się do konkretnych filarów systemu (prewencji, interwencji, integracji) wyodrębniono również te, które mają charakter zewnętrzny, tzn. wymagają rozwiązań na poziomie prawodawstwa krajowego i leżą w zdecydowanej większości poza kompetencjami czy możliwościami gminy; do tego typu barier zaliczyć należy:

- luki w regulacjach prawnych, konieczne do weryfikacji w stosowaniu procedury Niebieskie Karty (np. dotyczące możliwości przekazywania informacji nt. numeru PESEL pomiędzy różnymi instytucjami) oraz niespójność przepisów prawa regulu-

jących działania różnych instytucji wobec przemocy (zapisy ustaw, które regulują działania poszczególnych koalicjantów często wykluczają się nawzajem, szczególnie w początkowej fazie uruchomienia procesu udzielania pomocy przez wyspecjalizowane instytucje, a skomplikowana sieć zależności poszczególnych ustaw, którym podlegają poszczególni koalicjanci i pacjent, utrudnia skuteczność działań);

- różnorodność uprawnień poszczególnych koalicjantów i brak ich równości w systemie wsparcia z prawnego punktu widzenia (jak wyżej);
- niewydolność krajowego systemu opieki psychiatrycznej (zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci i młodzieży) oraz ograniczony dostęp do opieki psychiatrycznej, w tym deficyt lekarzy-psychiatrów, dziennych oddziałów opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży, długi czas oczekiwania na poradę psychiatryczną;
- brak narzędzi ustawowych dla pracowników socjalnych koordynujących pNK do skutecznej egzekucji postanowień zawartych w indywidualnym planie pomocy rodzinie i włączenia do współpracy osobę podejrzaną o stosowanie przemocy w sytuacji gdy ta nie ma chęci lub motywacji do jej podjęcia oraz celowo unika stawiennictwa na spotkaniach Grup Roboczych (rola koordynatora ogranicza się wówczas do motywowania, monitorowania i inicjowania kontaktów); analogicznie – ograniczone prawnie możliwości podjęcia działań w sytuacji gdy dorosła ODP (sytuacja nierzadko występująca w konfiguracji: ODP matka w wieku senioralnym – OSP dorosły syn wspólnie mieszkający i uzależniony od alkoholu) – pomimo ewidentnych przesłanek potwierdzających występowanie przemocy – zaprzecza jej występowaniu, co w efekcie ogranicza możliwość podejmowania jakichkolwiek działań instytucjonalnych w ramach pNK (dotyczy rodzin, w których nie ma małoletnich) – w przypadku złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z urzędu, niska skuteczność i ranga zeznań koordynatorów pNK w sytuacji odmowy złożenia zeznań przeciwko OSP przez ODP (np. z powodu zależności emocjonalnej, finansowej, czy mieszkaniowej).

Na zakończenie analizy warto podkreślić, iż w marcu 2020 roku ogłoszono w Polsce stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Obecnie, wciąż niepewnym pozostaje przebieg pandemii w kraju w przyszłości i to jakie skutki przyniesie ona w wymiarze nie tylko gospodarczym, czy ekonomicznym, ale również społecznym. Pomimo że aktualne (IV kwartał 2020 roku) analizy ilościowo-jakościowe nie wskazują na wzrost skali przemocy w rodzinie w Gdyni, nie można przewidzieć, czy po wydłużonym czasie nauki lub pracy zdalnej, jak i izolacji społecznej czy ograniczonych możliwości pozadomowej aktywności – trend ten nie zmieni się w trakcie najbliższych miesięcy. Koniecznym jest zatem uwzględnienie powyższej niewiadomej jako jednej z kluczowych **barier horyzontalnych**, która może mieć fundamentalny wpływ na funkcjonowanie gdyńskiego systemu wsparcia osób uwikłanych w przemoc w najbliższej przyszłości.

Cel strategiczny, cele szczegółowe, kierunki działań, rezultaty i wskaźniki

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska poprzez podniesienie jakości oraz dostępności oferowanego wsparcia i świadczonych usług w obszarze prewencji, interwencji i integracji.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki
<p>01/ Zwiększenie wiedzy o zjawisku przemocy w gdyńskich rodzinach.</p>	<p>01.1/ Realizowanie przedsięwzięć badawczych i opracowanie lokalnych diagnoz w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, w tym o charakterze populacyjnym.</p> <hr/> <p>01.2/ Upowszechnienie wiedzy pozyskanej z badań, analiz i diagnoz lokalnych w formie publikacji, seminariów, konferencji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Posiadanie uspołnionego obrazu przemocy w rodzinie odnoszącego się do całości populacji w Gdyni. • Wzrost wiedzy o problemie przemocy w rodzinie wśród osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, członków społeczności lokalnej i wszystkich osób zainteresowanych tą tematyką. • Zwiększenie możliwości badania dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie na poziomie lokalnym oraz obserwacji trendów, a także ich wykorzystania na rzecz planowania działań doskonalących gdyński system wsparcia osób uwikłanych w przemoc. • Lepsze rozpoznanie i zidentyfikowanie specyfiki przemocy w rodzinie, w jej aspekcie lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba opracowanych diagnoz, badań, ekspertyz lub analiz zjawiska przemocy w rodzinie w Gdyni • liczba wydanych publikacji/ raportów badawczych lub zorganizowanych seminariów/konferencji służących upowszechnianiu wiedzy pozyskanej z badań
<p>02/ Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz profesjonalizowanie działań instytucji i podmiotów.</p>	<p>02.1/ Systematyczne diagnozowanie potrzeb szkoleniowych i edukacyjnych przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <hr/> <p>02.2/ Realizowanie działań szkoleniowo-edukacyjnych dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby w tym zakresie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost jakości merytorycznej szkoleń i ich adekwatności do potrzeb. • Podnoszenie poziomu wiedzy specjalistów w obszarze pracy i potrzeb osób z grup specyficznych (w szczególności osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemcami). • Uwrażliwienie i edukacja specjalistów w zakresie potencjalnych nadużyć zw. z procedurą Niebieskie Karty. • Wzrost jakości i efektywności udzielanej pomocy i wsparcia na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą. • Zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypalenia zawodowego oraz zjawiska wtórnej traumatyzacji wśród osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba opracowanych planów potrzeb szkoleniowych • liczba zorganizowanych spotkań, konferencji lub szkoleń, w tym o charakterze interdyscyplinarnym z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie • liczba uczestników ww. spotkań, konferencji lub szkoleń

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki
<p>03/ Podnoszenie skuteczności i kompleksowości oddziaływań profilaktycznych oraz ich intensyfikacja.</p>	<p>03.1/ Opracowanie spójnej i kompleksowej strategii działań edukacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie systemowego i sieciującego podejścia w planowaniu i realizowaniu oddziaływań profilaktycznych. • Zwiększenie wiedzy i zaangażowania społeczności lokalnych na rzecz ujawniania i zgłaszania przemocy oraz reagowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy. • Rozszerzenie zasięgu oddziaływań prewencyjnych na rzecz osób/środowisk, które nie są bezpośrednio powiązane z doświadczaniem przemocy. • Zwiększenie stopnia dywersyfikacji form przekazu społecznego oraz narzędzi i kanałów komunikacji społecznej - dostosowanych i sprofilowanych do potrzeb różnych grup odbiorców. • Zwiększenie zaangażowania partnerów społecznych w proces informowania społeczności lokalnych o Programie i zjawisku przemocy w rodzinie. • Upowszechnianie w społeczności lokalnej informacji o możliwości zgłoszenia się do innych niż Policja instytucji w sprawach dotyczących przemocy. • Wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zwiększenie świadomości nt. praw i możliwości skorzystania z pomocy przez osoby doświadczające przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba opracowanych ramowych planów działań edukacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych wraz z okresowym harmonogramem / kalendarzem oddziaływań, poprzedzonych „inventaryzacją” i systematyzacją zasobów (co? kto? jak? dla kogo? kiedy robi?) • wykaz zrealizowanych działań edukacyjnych i informacyjno-promocyjnych, z wyszczególnieniem rodzaju działań oraz grup i liczby odbiorców lub uczestników tych działań • wykaz partnerów (instytucji/podmiotów) zaangażowanych w realizację działań edukacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych • liczba i odsetek pNK wszczętych na skutek zgłoszenia przez świadków przemocy w rodzinie
	<p>03.2/ Wdrożenie i realizacja strategii oddziaływań edukacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych podnoszących i upowszechniających wiedzę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej, w tym różnych grup odbiorców.</p>		

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki
<p>04/ Zwiększenie zaangażowania instytucji ochrony zdrowia i oświaty w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, w szczególności w obszarze prewencji edukacyjnej i realizacji pNK.</p>	<p>04.1/ Prowadzenie regularnych i cyklicznych działań edukacyjnych dla kadry pedagogicznej ukierunkowanych na rozpoznawanie symptomów wczesnego kryzysu w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie umiejętności osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w zakresie realizacji szkolnych programów edukacyjno-wychowawczych i założeń profilaktyki pierwszorzędowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba i wykaz działań edukacyjnych w obszarze zapobiegania, rozpoznawania oraz reagowania na przypadki przemocy w rodzinie, zrealizowanych wśród pracowników instytucji ochrony zdrowia i oświaty wraz z liczbą ich uczestników (z wyszczególnieniem regularnych i cyklicznych szkoleń, pogadanek, prezentacji działalności ZI podczas zebrań Rad Pedagogicznych, spotkań pedagogów, dedykowanych spotkań interdyscyplinarnych) liczba realizatorów i uczestników programu edukacyjnego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. liczba przedstawicieli oświaty i ochrony zdrowia w składzie gdyńskiego ZI liczba pNK wszczętych w Gdyni w trakcie roku przez przedstawicieli oświaty i ochrony opracowany w formie dokumentu, zaleceń lub materiału instruktażowego standard wdrażania pNK w instytucjach ochrony zdrowia i oświaty
	<p>04.2/ Opracowanie i wdrożenie w gdyńskich szkołach programu edukacyjnego skierowanego do różnych grup odbiorców (rodzice, dzieci, rady pedagogiczne) w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie umiejętności osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w zakresie rozpoznawanie symptomów wczesnego kryzysu w rodzinie umożliwiającego podejmowanie adekwatnych i skutecznych oddziaływań na wczesnym etapie kryzysu. Zwiększenie udziału przedstawicieli oświaty i ochrony zdrowia w pracach koalicji i grup roboczych. 	
	<p>04.3/ Opracowanie i wdrożenie planu szeroko zakrojonych działań upowszechniających procedurę Niebieskie Karty w instytucjach ochrony zdrowia i oświaty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wypracowanie schematów postępowania w ramach procedury NK w instytucjach ochrony zdrowia i oświaty. Zwiększenie stopnia wdrażania procedury NK w instytucjach ochrony zdrowia i oświaty. Rozwój i wzmocnienie działań profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych. Zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w obszarze edukacji prewencyjnej. 	
	<p>04.4/ Wypracowanie standardów wdrażania procedury Niebieskie Karty w instytucjach ochrony zdrowia i oświaty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój i wzmocnienie współpracy pomiędzy gdyńskim ZI a instytucjami oświaty i ochrony zdrowia. 	

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Zakładane rezultaty	Wskaźniki
<p>05/ Doskonalenie i rozwijanie oferty wsparcia o brakujące elementy lub usługi.</p>	<p>05.1/ Opracowanie innowacyjnych form pomocy instytucjonalnej dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie zasobów i palety usług wsparcia gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Funkcjonujący mechanizm inkubacji innowacyjnych rozwiązań i usług w obszarze przeciwdziałania przemocy. • Zwiększenie stopnia zabezpieczenia instytucjonalnego osób i rodzin uwikłanych w przemoc. • Poprawa funkcjonowania zabezpieczenia instytucjonalnego osób i rodzin uwikłanych w przemoc. • Zniwelowanie braków instytucjonalnych w systemie wsparcia osób i rodzin uwikłanych w przemoc. • Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba i wykaz nowych form (usług, zasobów) pomocy instytucjonalnej dla osób i środowisk uwikłanych w przemoc – opracowanych, testowanych i wdrożonych • wykaz podmiotów i instytucji zaangażowanych w ich powstanie • liczba i profil odbiorców ww. form pomocy instytucjonalnej
	<p>05.2/ Testowanie innowacyjnych form pomocy instytucjonalnej dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc.</p>		
	<p>05.3/ Wdrożenie nowych form do systemu wsparcia osób uwikłanych w przemoc.</p>		
<p>06/ Wzmocnienie systemu działań integracyjnych o element monitoringu sytuacji rodzin i działań pomocowych po zakończeniu procedury Niebieskie Karty.</p>	<p>06.1/ Wypracowanie procedur monitoringu sytuacji rodzin w okresie roku po zakończeniu procedury NK – z uwzględnieniem kompetencji i uprawnień poszczególnych instytucji i podmiotów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności i współdziałania interdyscyplinarnego na etapie wsparcia rodzin po zakończeniu pNK. • Rozszerzanie oferty oddziaływań pomocowych wobec osób i rodzin po zakończeniu pNK. • Zmniejszenie ryzyka ponownego wystąpienia przemocy w rodzinach uwikłanych w przemoc. • Zwiększenie możliwości systematycznej oceny efektywności i skuteczności wsparcia osób i rodzin uwikłanych w przemoc. • Szybsze interweniowanie służb w sytuacji sygnałów ponownej przemocy w rodzinie lub symptomów ponownego kryzysu. • Zwiększenie stopnia usystematyzowania i lepszego planowania działań w stosunku do osób lub rodzin, w których ryzyko ponownego pojawienia się przemocy jest wysokie. 	<ul style="list-style-type: none"> • opracowana w formie dokumentu procedura monitoringu sytuacji rodzin w okresie roku po zakończeniu procedury NK • liczba osób i rodzin monitorowanych po zakończeniu wsparcia w ramach pNK • wykaz instytucji i podmiotów zaangażowanych w monitoring sytuacji rodzin oraz podjętych działań pomocowych po zakończeniu pNK • liczba rodzin ponownie objętych pNK
	<p>06.2/ Wdrożenie procedur monitoringu sytuacji rodzin w okresie roku po zakończeniu procedury NK – z uwzględnieniem kompetencji i uprawnień poszczególnych instytucji i podmiotów.</p>		

IV

Monitoring i ewaluacja Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni,

zaś za bezpośrednią realizację celów szczegółowych odpowiedzialne są instytucje realizujące statutowo działania w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, w tym wchodzące w skład gdyńskiego Zespołu Interdyscyplinarnego. Na rzecz realizacji poszczególnych kierunków działań zakłada się powoływanie dedykowanych grup roboczych – w zależności od potrzeb, do prac mogą lub powinni zostać włączeni specjaliści spoza koalicji.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań programowych i w oparciu o określony katalog wskaźników, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Monitorowanie Programu, za który odpowiedzialny jest Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS Gdynia, umożliwi obserwację realizacji zadań oraz ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów. Przyjmuje się roczny tryb prowadzenia monitoringu.

Ze względu na długi okres programowania, na 2024 rok zaplanowano przeprowadzenie ewaluacji okresowej. Jej celem będzie ocena wdrożenia Programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań i ich efektywności, w tym dostarczenie wniosków i rekomendacji odnośnie ewentualnej konieczności nowelizacji Programu na lata 2025–2027. Zadanie w zakresie ewaluacji okresowej Programu zostanie zlecone podmiotowi zewnętrznemu, zgodnie z prawem zamówień publicznych.

V

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta Gdyni. Przewiduje się również aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych (rządowych i unijnych), w szczególności w ramach programów ministerialnych (osłonowych) ukierunkowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.

VI

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne dotyczące projektu „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2027” przeprowadzono w terminie od 25 lutego 2021 roku do 3 marca 2021 roku w oparciu o Zarządzenie Nr 3298/21/VIII/R Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 9 lutego 2021 roku.

REDAKCJA: członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Gdyni pod kierunkiem
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni

PROJEKT GRAFICZNY, ILUSTRACJE, SKŁAD: Joanna Kurowska

WYDAWCA: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni

ul. Grabowo 2, 81-265 Gdynia, tel. 58 782 01 20, 58 625 93 37, fax. 58 625 93 70, www.mopsgdynia.pl

Wydanie pierwsze

Gdynia 2021

